«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!»

Эҥсиэли

2012 сыл
От ыйын
28 күнэ
Субуота №97-98
(10690)

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга «Сыл бастыҥ хаһыата»

Инбэлииттэр культурнай-спортивнай фестиваллара

От ыйын 20-22 күннэригэр биһиги улууспутугар киин бөлөх уонна өрүс уҥуор сытар улуустар икки ардыларынааҕы культурнай-спортивнай фестиваль онус төгүлүн ыытылынна. Бу тэрээһин үбүлүөйдээх төгүрүк даата буолан киэҥ ис хоһоонноохтук барда. Фестивальга кэлбит дьон Кыһыл Дэриэбинэҕэ И.Е. Винокуров үбүлүөйдээх сылыгар былырыын тутуллубут пааркаҕа тоҕуоруһа муһуннулар. Бу хатыҥнардаах-чараҥнардаах, хампа солко лабаалардаах, киэҥ нэлэмэн күөх сирэм дойду дьон кутун тутта, долгутта, үөрдэ-көтүттэ.

КӨХТӨӨХТҮК КЫТЫННЫЛАР, ДУОҺУЙА СЫННЬАННЫЛАР

Манна 13 улуустан 14 хамаандаҕа 400-тэн тахса кыттааччы уон араас көрүҥҥэ илин-кэлин түһүстэ. Кэлээскэлээхтэргэ (ПОДА) уонна уопсай ыарыылаахтарга (ВОИ) сорох көрүҥнэри араардылар. Ол курдук, волейбол, хаамыска, хабылык, мохсуо (ПОДА, ВОИ), буулдьанан ытыы (ПОДА, ВОИ), сүүрүү. Маны таһынан, араас норуоттар үҥкүүлэригэр, аэробикаҕа бастыҥнары быһаардылар. Наммыт улууһа 25-тии киһилээх, икки толору бэлэмнээх хамаандалары туруорда.

Үс күннээх күөн көрсүү, сытыы киирсии кэнниттэн хамаандалары икки бөлөххө арааран наҕараадалары үллэрдилэр. Бүлүү бөлөх улуустарыгар биэс хамаанда баарыттан, 1 м. Бүлүүлэр, 2 м. биир эрэ очконан хаалан Ньурбалар, үсүһү Үөһээ Бүлүүлэр ыллылар. Оттон иккис бөлөххө 9 хамаанда кыттыбытыттан Нам 1-кы хамаандата балай эмэ очконан баһыйан атыттары кэннигэр хааллардa. Иккис бочуоттаах миэстэҕэ силбэһэ сытар Уус-Алдан хамаандата таҕыста. Кини кэнниттэн Чурапчы спортсменнара саппай уопсан 3-с бириистээх миэстэҕэ тигистилэр.

Биирдиилээн көрүҥнэри ылан көрдөххө, Нам 1-кы хамаандата хаамыскаҕа, волейболга (ПОДА), аэробикаҕа 1 миэстэлэргэ сырытта. Хабылыкка, буулдьанан ытыыга (ПОДА, ВОИ), сүүрүүгэ 2 м. буоллулар. Оттон волейболга (ВОИ) 3 миэстэ.

Нам 2-с хамаандата буулдьанан ытыыга (ПОДА) 1 м., мохсуоҕа, аэробикаҕа 3-с миэстэҕэ тигистилэр.

Спартакиада кылаабынай судьуйатынан улуус спорка управлениетын салайааччыта П.Г. Иванов үлэлээтэ. Комментаторынан солбуллубат И.И. Уваровскай сырытта.

Киһи олоҕо сиэркилэ ньуурун курдук биир кэм буолбат. Барытын киһи бэйэтэ быһаарбат. Ол гынан баран, тулуур, дьаныар, олоххо тардыһыы күүһүнэн үгүһү ситиһиэххэ сөбүн бу тэрээһинтэн көрүөххэ сөп. Доруобуйаларынан хааччахтаммыт дьон диэтэххэ, культурнай, спортивнай күрэстэргэ доруобай дьон көрдөрүүтүнээҕэр үрдүк түмүктэри көрдөрдүлэр. Дьулуурдарын, тулуурдарын киһи сөҕө көрөр.

Тэрээһини иилээн-саҕалаан тэрийбит улуус инбэлииттэрин обществотын председателэ М.С. Иванова бу курдук иһитиннэрэр:

– Кэлбит ыалдьыттар бука бары олус үөрэн-көтөн, астынан, сынньанан, күүс-уох эбинэн бардылар. Манньык бастакы тэрээһин уон сыл аннараа өттүгэр биһиги хочобутугар П.И. Алексеева көҕүлээһининэн тэриллибитэ, биһиги саҕалаабыппыт. Бу уон сыл тухары хамаандалан күрэхтэргэ инники күөнтэн биирдэ да түспэтэхпит. Фестиваль сүрүн сыалынан аҥардас кыайыылааҕы эрэ быһаарыы буолбакка, сылы быһа дьиэҕэ олорбут дьону сэргэхситии буолар. Манна кэлэн бэйэ-бэйэлэрин кытта билсэн, сэһэргэһэн, тыыннарын таһааран олус дуоһуйан, сынньанан бараллар. Күрэхтэһиилэр түмүктэринэн көрдөххө, анығыскы спартакиадаҕа биһиги, Намнар мохсуоҕа күүскэ бэлэмнэниэхпитин наада. Фестиваль олус тэрээһиннээхтик барбытын улуустар бэлиэтээтилэр, махталларын биллэрдилэр. Түгэнинэн туһанан, тэрээһин үлэтигэр кыахтарын ууран туран көмөлөспүт дьоммутугар-улуус баһылыгын э.т. Н.В. Слепцовка, улуус баһылыгын солбуйааччы И.Р. Поповка, буор-босхо сиринуотун, туттар тэрилин, фонтанын көҥүллээбит Хатын Арыы баһылыгар Ю.И. Слепцовка, специалиһыгар Н.Д. Сивцеваҕа, үс күҥҥэ ууннан хааччыйбыт „Намкоммунтеплоэнерго” (Н.В. Игнатьев), „Быйаҥ” ХЭТ (Окороков Р.Е.), дьону сынньатар культурнай тэрээһинин кыайа-хото туппут улуустааҕы культура управлениетыгар (Соловьев Н.А.), ыарыһахтарга анаммыт суунар душ туппут үөрэх управлениетыгар (Парников Н.Г.), спорт уонна ыччат управлениетыгар (Иванов П.Г., Романов В.В., Абрамов П.В.), дьон кэлиитигэр-барыытыгар массыынанан хааччыйбыт нэһилиэк баһылыктарыгар, киин балыыһа үлэһиттэригэр, бары күүс-көмө буолбут дьоҥҥо инбэлиит дьон ааттыттан истиҥ махталбытын биллэрэбит.

М. ПЕТРОВА

Оттооһун -2012

БИРИЭМЭБИТ ЫГЫМ, КӨРДӨРҮҮБҮТ КЭМЧИ

От ыйын 26 күнүнээҕи туругунан ТХУ хомуйбут сыыппараларынан, улуус үрдүнэн 5169 га сиртэн 4830 т от охсулунна, бэлэмнэннэ. Ол иһигэр, ТХПК 452 т, бааһынай хаһаайыстыбалар 1881 т, биирдиилээн чааһынай дьон 2497 т оттоотулар Уопсайа 431 звеноҕа 1756 киһи оттуур. Сыллааҕы былааммытын 13,10 % толордубут. Күммүт-дьылбыт биһиэхэ утары баран „кытаатыҥ, хамсаамахтаан хаалыҥ”, -диэбит курдук туран биэрдэ. Ол эрээри, көрдөрүүбүт кэмчи. Өссө улахан уу кэлэрэ сабаҕаланар. Онон ыксаллаах быһыы-майгы үөскүөн сөп. Онон күүскэ ылсан оттуурга уолдьаста, „биир күн дьылы аһатар” диэн өс хоһоонун умнумуоххайыҥ.

М. ПЕТРОВА

ОТЧУТТАР ИСТИИЛЭРИГЭР!

Саха республикатын тыатын хаһаайыстыбатын уонна аска-үөлгэ политикатын министерствота гидрометеоцентр биэрбит даннайыгар олоҕуран от ыйын 27-28 күннэриттэн киин улуустарга өрүскэ уу улаханнык үрдүүрэ күүтүллэрин туһунан иһитиннэрдэ. Арыы уонна кытыл сирдэргэ оттуур хаһаайыстыбалары, чааһынай ыаллары сөптөөхтүк дьаһанан үлэлииргититигэр, оккутун тиэйэн таһаарарытыгар, эбэтэр кыаллыбат буоллаҕына, үрдүк сиргэ кэбиһэргититигэр ыҥырабыт.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата

Суһал сигнал

КУОҺУРДАММАККА, ҮҤСЭРГИИ ОЛОРБОККО...

Хамаҕатта нэһилиэгин Бырдыттаах диэн сиригэр «Сэргэ» бааһынай хаһаайыстыба (баһ. В.А. Герасимов) 6 ньирэйин кыыл барбыт ыт үөрэ тардан сиэбиттэрин туһунан олохтоох ветеринарнай лечебница сэбиэдиссэйин солбуйааччы С.Е. Жиркова улуус тыатын хаһаайыстыбатын управлениетыгар сурук ыыппыт. Ол суругар суһал дьаһалы ылыыны туруорсубут. Кырдьык, ыттар наһаалаатылар, хаһаайыннарын дьалбааларыттан, дьалаҕайдарыттан, туох да миэрэ ылыллыбатыттан хас нэдиэлэ ахсын 5-7 киһини ытыраллар, хаһаайыстыбалар хас да убаһаларын, ньирэйдэрин, сүөһүлэрин сиэтилэр. Кыстыкка киириэххэ дылы өссө төһөнү суорума суоллуулара биллибэт. Онон нэһилиэктэр дьаһалталара, хаһаайыстыбалар сүбэлэһэ охсон дьайыылаах суһал миэрэлэри ыла оҕустахтарына эрэ сатанар буолла. Хаһааҥҥа дылы манньык айбардатан, көҥүл сиэтэн, мэлиттэрэн олоруллуохтааҕый?

И. ИВАНОВ

«Азия оҕолоро» – 2012

ҮӨРҮҮҺҮ ТЭҤҤЭ ҮЛЛЭСТЭБИТ

Республика олохтоохторо көрдөрөр-иһитиннэрэр маассабай информациялар нөҥүө бэһис төгүлүн ыытыллыбыт „Азия оҕолоро” спортивнай күрэҕи кэтээн көрдүлэр, сыныйан аахтылар. Күрэххэ биһиги республикабыт оҕолоро олус үчүгэй көрдөрүүлээхтэрин киэн тутта кэпсиибит. Спорт 19 көрүҥэр 2042 кыттаачча бэйэлэрин хамаандаарын, норуоттарын чиэһин көмүскээбиттэрэ. Наммыт улууһуттан республикабыт чиэһин 10 оҕо ситиһиилээхтик көмүскээтэ, мантан аҕыһа Энгсиэли хочотуттан, иккитэ атын улуус аатыттан. Кинилэри улуус дьаһалтатыгар нэһилиэктэр баһылыктарын уопсай мунньахтарыгар уруйдаан-айхаллаан чиэстээтилэр.

Дьаныардаах дьарыгынан „Азия оҕолоро-2012” күрэххэ кыттыбыт күрэхтэһээччилэрбитинэн буолаллар: Граф Бирэгиттэн Колотова Зоя көҥүл тустууга 30 киилэ ыйааһыннаахтарга 1 м. ылан хамаандаҕа кыһыл көмүс мэтээли аҕалбыта. Кини чаҕылхай кыайыытын күөх экран нөҥүө көрбүттэр тэҥҥэ үөрбүттэрэ-көппүттэрэ. Тренеринэн В.С. Копырин буолар. Өссө В.С. Копырин көҥүл тустууга дьарыктаабыт Хатырыктан сылдьар Парникова Анджела диэн үөрэнээччитэ 62 кг 3-с бочуоттаах миэстэҕэ тиксибитэ. Оттон Хатырыктан сылдьар Заровняев Павел (46 кг) үрүҥ көмүс мэтээл, Партизантан сылдьар Григорьев Аркадий (42 кг) боруонса мэтээл хаһаайыннарынан буолбуттара. Павеллаах Аркадийы К.С. Павлов дьарыктаабыта. Бу көрүҥҥэ Хамаҕатта кыыһа Ньургуйаана Тимофеева ситиһиилээхтик кыттан төрдүс миэстэҕэ тиксибитэ. Онон улууспутугар көҥүл тустуу сайдан иһэрин биир мэктиэтэ мантан чаҕылхайдык көстөр.

Маны таһынан, мас тардыһыытыгар Амма улууһугар Анатолий Баишевка дьарыктанар Дьулустан Охлопков иккис миэстэлээх. Атын көрүҥнэргэ: саахымакка Вилена Попова (Нам), дуобакка Ньургуйаана Азарова (1Хомустаах), чэпчэки атлетикаҕа Артем Парников (Нам) ситиһиилээхтик кытынныылар. Итини тэҥэ биир дойдулаахпыт Мэҥэ-Хаҥалас Хаптаҕайыгар үөрэнэр Чара Иванова буулдьанан ытыыга кыттыбыта. Бэлиэтээн эттэххэ, кини бу иннинэ араас таһымнаах күрэхтэргэ чаҕылхай көрдөрүүлэнэн РФ спордун маастарын аатын сүгэр. Бу ааттаммыт оҕолорбутугар улуус баһылыгын э.т. Н.В. Слепцов эҕэрдэ бастыҥын этэн туран, улуус баһылыгын ааттыттан махтал суруктары, өйдөбүнньүк бэлэхтэри туттарда.

М. ПЕТРОВА

Мин манньык этиилээхпин

СЫБААЛКАНЫ ХАЙДАХ КЫАЙАБЫТ?

Олорор олохпут барыта бэйэбититтэн тутулуктаах. Нам селотун иһиттэн саҕалаатахха, хас-хардыы аайы ууруна туруоруохха. Бөххүтүн уурунаҕа быраҕа үөрэниҥ, ыраас буоларын иһин турунуоҕуҥ.

Аны свалкабыт айдаана, хас сыл буолла үчүгэйдик ыраастамматаҕа? Сыл аайы свалкабыт кэҥээн иһэр, нэһилиэнньэҕэ чугаһаан иһэр. Аттынааҕы ойуурдара уулара буорту буоллулар. Нэһилиэнньэ бөҕүн свалкаҕа илдьибэккэ аара ойуурга тоҕоллор. Ол иһин, ойуурбут барыта бөх буолла, хаптаҕаһа, дьэдьэнэ, тэллэйэ үчүгэйдик үүммэт буолла. Нам селотун сүөһүлээх ыаллара сайын эрэйи көрөллөр. Сүөһүлэрэ мэччийэ баралларыгар свалканан ааһаллар. Күрүөтэ суох буолан сүөһүлэр онно киирэн бөҕү хаһаллар. Арааһынайы сиэн сүһүрэллэр. Ол иһин свалканы күрүөлүөххэ наада. Маны Нам дьоно көрө-билэ сылдьаҕыт уонна кыайан дьаһаммаккыт.

Нам селотун дьаһалтата свалкаҕа хаар уллуоҕуттан хаар түһүөр диэри 10 киһини үчүгэйдик хамнастаан, салайар киһини булан үлэлэтиэххэ наада. Хамнаһа кыра буоллаҕына ким да үлэлиэ суоҕа. Свалканы ыраастыырга хас да кыһын барара буолуо. Сайын аттынааҕы ойууру ыраастатан бөҕү уматтаран, куһаҕан уутугар улахан бөхтөрүн кутан буорунан көмүөхтэрин наада. Ол кэнниттэн нэһилиэнньэ бөҕүн свалка тас өттүгэр куппут буоллаҕына, ыстарааптаан иһиэххэ наада. Ону үлэһиттэр бэйэлэрэ көрөн хонтуруоллуохтарын наада. Свалканы аныгыр илдьиҥ, оннугар хаалыҥ. Онно илтигит да уута холбонор. Онон ыраас, культурнай буолуорга тардыһыаххайын!

Алексей Егорович, Анастасия Егоровна БУБЯКИННАР, Нам

ЧӨЛ ОЛОХТООХТОРУ ӨЙҮӨХХЭ

Табахсыттар, арыгыһыттар наһаа олус бардылар. Бары алдьархай өлүү-сүтүү, авария, баһаар кинилэртэн төрүттээх. Ханнык баҕарар тэрилтэҕэ киирдэххэ вахтаттан кинилэр табахтыыр сирдэрэ саҕаланар. Кинилэр быраап тара табахсыта суох киһиттэн элбэх курдук. «Не курить!» диэн тэһэ эмэ биллэрии баарын үрдүнэн онно олох кыһаммат дьон баар буолаачылар. Уонна дьэ хайдах оҕолорбутуттан, ыччаттарбытыттан чөл олоҕу ирдиибит? Аныгы олохсо ордук кыргыттар, ыччат дьон, инникибитин түстүүр дьонмут наһаа табахтыыр, пиибэлиир буоллулар. Ол киһини наһаа хомотор, долгутар.

Маҕаһыннар аттылара арыгыһыттар ордууланар сирдэрэ буолла. Кыра кыһалҕалаах, киэһэ айыһардаах киһи чугаһаабат дойдута буолар. Мин санаабар, үлэҕэ ылыыта табах тардар, арыгы иһэр киһини олох бэстилиэнэй миэстэҕэ туруоруохха наада. Аны чөл олохтоох, сылы быһа биир да больничнай суох үлэһиккэ материальнай интэриэс үөскэтиэххэ наада диэн санаабын. Дьэ, оччоҕо чөл олох иһин охсуһуу куораннах дойҕох буолуо суоҕа этэ. Эһиги санааҕытыгар хайдаҕый?

А. ИВАНОВ, Нам

Депутат — норуот киһитэ

■ Интервью

НИКОЛАЙ РУМЯНЦЕВ: «САЙЫН БЫЙАҤЫТТАН МАТЫМЫАХХА»

Ил Түмэн сыл аҥардааҕы үлэтин кэнниттэн сайыҥҥы сынньалаҥҥа барда. Ол кэмҥэ дойдута уонна аан дойдуга даҕаны туох-ханнык балаһыанньа буола турарын туһунан биһиги хаһыаппыт биир дойдулаахпытыттан, Ил Түмэн депутатыттан Николай Румянцевтан интервью ылларбыт үтүө үгэскэ кубулуйда.

— Николай Иннокентьевич, Ил Түмэн 2012 сыл бастакы аҥарын үлэтэ түмүктэннэ. Дьэ, тоҕо элбэх, туох суолталаах сокуоннар ылылынныннар?

— Сыл аҥаарыгар барыта 79 сокуон ылылынна. Онтон 48 Президент уонна Правительство, 28 Ил Түмэн депутаттарын, 3 Конституционнай суут көҕүлээһининэн. Көрөргүт курдук сокуоннар сүнньүнэн Президентан уонна Правительствоттан киирэллэр. Таарыччы диэн этээхээ, сокуон барылын киллэрэр быраап улуус муннахтарыгар, политическай партияларга, профсоюзтарга кытта баар эрээри, холобура, сыл аҥардааҕы түмүгүнэн ити этиллибит, ч, тэрилтэлэртэн диэххэ, биир да сокуон киирбэтэ. Ити Саха сиригэр эрэ буолбатах, Госдумаҕа даҕаны, атын да субъектарга оннук. Дьон интэриэһин тарпыт сокуоннардан республика салайааччытын талар быыбар туһунан сокуону ааттыахха сөп буолуо. Ол хаһыаттарга эҥин элбэхтэ ырытылынна.

— Ордук ханнык хайысхаҕа сокуоннар ылылыннылар?

— Саамай элбэх, 20 сокуон государственнай салайыы уонна конституционнай төрүттэр тустарынан салааҕа. 14 сокуон социальнай салааҕа, 10 тыа хаһаайыстыбатын, айылҕаны туһаны, сиргэ сыһыан боппуруостарыгар. Онтон науҕа, культура, үөрэхтээһин, доруобуйа харыстабылын боппуруостарыгар холобур 11 сокуон, бюджет уонна нолуок салаатыгар 8 уонна бэйэни салайыныы боппуруостарыгар 7 сокуон. Ону таһынан экономика, айылҕа харыстабылын, бэрээдэк боппуруостарыгар эмиэ кэккэ сокуоннар.

Биһиги, тыа дьоно улахаҥҥык ырыппаппыт эрээри аан дойдуга, Арассыыйаҕа даҕаны араас уларыйыылар бөҕө буолаллар быһыылаах. Ол биһиги олохпутугар улаханнык дьайбат курдук саныыбыт гынан баран оннук буолбатах. Эн билиҥҥи кэмҥэ ордук ханнык салааҕа хамсааһын биһиэхэ дьайыан сөп диэн саныыгын?

— Бастатан туран, Арассыыйаҕа улахан мөккүөрдээхтик да буоллар сүрүн быыбардар аастылар. Кыһын Госдума уонна саас Президент быыбардара. Ол дьалхаана билигин да салҕанар. Саҥа быраабыйаатылыстыба талыллан үлэтин саҕалаата. От ыйыттан Арассыыйа ВТО-ҕа (Всемирная торговая организация) киирэр буоллубут. Онон Арассыыйа саҥа кэрдиис кэмҥэ үктэннэ диэххэ сөп. Ити улахан суолталаах политическай тэрээһиннэр, биллэн туран, олохпутугар улаханнык дьайар уларыйыылары киллэриэхтэрэ. Уопсайынан, туох уларыйыылар буолуохтарын бүгүн ким да чопчу этэр кыаҕа суох. Ол эбэтэр экономическай эйгэҕэ аан дойдута сүрдээх түбэһиэхтэй балаһыанньа үөскээтэ. Европа нус-баачча олорбут судаарыстыбалара экономическай кризискэ киирэн эрэллэр. Сорохтор олох даҕаны банкроттуур балаһыанньаҕа киирдилэр. Онтон Арассыыйа аан дойду ситимигэр киирэр. Ити сөпкө этэҕин. Биирдэ саҥатах-ха ханна эрэ атын сиргэ буолар кризистэр курдук эрээри, кинилэр биһиэхэ быһаччы дьайаллар. Холобура, араб дойдуларыгар Египеккэ, Ливияҕа, Сирияҕа саҕаламмыт гражданскай сэриилэр ньиэп сыанатыгар дьайаллар. Ньиэп сыаната тахсар, түһэр. Онтон биһиги дойдубут олоҕо ньиэп сыанатыттан тутулуктаах. Ол балаһыанньаттан бу сыллар тухары кыайан таҕыстамыыны гынныбыт. Оҥорон таһаарыыны кыайан сайыннарбакка олоробут. Онтон ньиэппит сыаната инникитэ биллибэт. Онон харчыбыт доллардара тэҥнэһилэ эмиэ буккуллаары гынна. Сорох эксперттэр доллар сыаната 40 тииһиэ диэн куттуулар. Урут ньиэп сыаната муҥутуурдук үрдээн Арассыыйа хаһаас харчыламмыта. Билигин ол улахан улаханых чараһаабыт буолуон сөп. Ньиэппит сыаната өссө түстэҕинэ туох буолуо биллибэт. Аны ити араб дойдуларыгар дьалхаан наһаа улаатаары гынна. Ол эмиэ аан дойду олоҕор барытыгар, ол иһигэр биһиэхэ эмиэ дьайар.

— Онтон биирдэ көрдөөхтө олох тупсан эрэр курдук, дьон дьиэ-уот бөҕө тутталлар. Намга массыыната суох да киһи аҕыйаата быһыылаах...

— Таарычы диэн эттэхпинэ, билиҥҥи кэмҥэ дьон дьиэ тутуутун эбэтэр атын да быһааралыылаахтаах боппуруостарын кредиттэргэ көһөрбөккө быһааран иһэллэрэ сөп. Ул-ристарах, сыана эҥин боппуруостара хайдах эргийэн туруо биллибэт. Билигин нэһилиэнньэ кредит хабалаттыар күүскэ киирдэ уонна ону төлөһөргө сүнньүнэн бюджет харчытыгар эрэнэр. Биирдэ көрдөххө барыта эриэ дэхси курдук эрээри ол барыта эрэллээх тирэҕэ суох. Маарын этэн аһарбытым курдук үппүт-харчыбыт ньиэп сыанатыттан тутулуктаах. Ньиэп сыаната суулуннаҕына бюджеппит улаханнык уостан хаалыан сөп. Ол аата харчы кэлэр сирэ суох буолуо. Онно эбии инфляция саҕаланыан. Ити ыраахан өттүн көрөн этэбин. Булгуччу итинник буолуо диэн буолбатах. Ол да буоллар нэһилиэнньэ тууоххэ баҕар бэлэм буолуохтаах диэн саныыбын. Холобура, Арассыыйаҕа от ыйыттан гаас, уот, коммунальнай төлөбүр сыаната ортотунан 12% улаатта. Ол инфляция түргэтиирийгэр тирииртэ.

— Нэһилиэнньэ республика олоҕун иһитиннэрэр-биллэрэр сириэстибэлэртэн син билэн истэн олорор, ол да буоллар...

— Республика олоҕо быһаччы киин Арассыыйаттан тутулуктаах. Үптэнэр сүрүн тэрилтэлэрбитин билигин Арассыыйа дьаһайар. Онон дотационнай регион быһыытынан аахыллабыт. Бүгүҥҥү күнүнэн тирэхтээх соҕус бүтүн республикатааҕы кыахтаах тэрилтэ эрдэ суох кэриэтэ. Алросаҕа уларыйыы тустарынан аахпиккыт буолуо. Общественнай-политическай эйгэҕэ эмиэ саҥа сүүрээннэр киирэ туралар. Саҥа Дальнай Востоктааҕы министиэристибэ диэн тэрилиннэ. Ол министиэристибэ оннун булладына дьаһалыта күүһүрүөҕэ. Республикабыт баһылыга аны Ил Дархан диэн ааттаныаҕа, наһаа хаачахтаахтык да буоллар быыбардаар буолуоҕа. Федерация Сэбиэтин депутата эмиэ быыбардаар буолуоҕа эрээри, эмиэ киһи очко өйдөөбөт балаһыанньатынан. Ити сокуоннарга биһиги бэйэбит этиилэрбитин, көннөрүүлэрбитин киллэрэн көрдүбүт даҕаны, онно «үөһэттэн этиллибитин олохсо киллэрэр», депутаттар быһаар үгүс аахсааннаахтар.

Бюджеппитин кыптыйан, улаханнык оростоутурар туран «Азия оҕолоро» оонньуу ыытыллынна. Бу дириг ис хоһоонноох, республика имиджин көтөҕүүтэ улахан суолталаах тэрээһин. Ол эрэн быйылгы тэрээһиннэ боппуруостар үөскээбит курдуктар. Арассыыйа счетнай палатата бу тэрээһин объектарын тутуутугар улахан кыһалҕа баалларын булбутун туһунан матырыйааллар таксыталаан эрэллэр. Ол араастык эргийэн тахсыан сөп. Уопсайынан республикаҕа билиҥҥи кэмҥэ үөскээбит балаһыанньаҕа сөп түбэһиннэрэн үлэ-хамнас ыытыллар.

— Эн кэлэ-бара улуускар куруутун сылдьаҕын, элбэх көмөҥү оҥорорун билэбит. Улуус олоҕор санааларгын этэргин дьон өрүү сэҥээрэ ааҕар.

— Номнуо хас даҕаны улуус улахан кураанар тураннар сүөһү аһылыгын бэлэмниниигэ улахан ыараахаттар үөскээн эрэллэрин туһунан этэн эрэллэр. Намга даҕаны үрдүк сирдэр үүнүүлэрэ мөлтөх, намыһах сирдэрбит, арыылардабыт бачча айыга дылы ууга туралллар. Аһыга наһаа элбээбит. Онон кураан оксуута улахан буолуоҕа. Сэбиэскэй саҕана кураан дылылларга илин оройуоннар биһиэхэ кэлэн оттоон быыһаналлара. Онон сатаан оттоотохпутуна биһиги улууспут бүгүн хайа баҕар булуунон сөп. Уопсайынан үлэни – хамнаһы үөһэттэн дьалыы кэтэспэккэ миэстэтигэр сэргэхситэр кэм кэллэ. Бу сотору нэһилиэктэр депутаттара, баһылыктара талыахтара. Онно урукулуу үөһэттэн туох диллээринэн буолбакка бэйэ санаатынан кыттыахха наада. Аймаҕынан эҥин наһаа арахсыбакка дьир-чахчы кинэ толкуйдаах, үлэлиэ диэн киһи эрэнар дьонун талар сөп буолуо. Нэһилиэк баһылыга улахан таһаммаах, дьир-чахчы дуугаптан уран үлэлиир, «тос» курдук туттан баран сылдыбат, киэҥ билиилээх-көрүүлээх, кэмигэр аахсары кытта аахсар, тойон кэллэ диэн толлон турбакка санаатын аһаҕастык этэр, дьиҥ чахчы нэһилиэнньэ интэриэһин эппиэттиир киһи буолара наада. Биир өттүнэн нэһилиэк үлэтин барытын баһылыкка найылааһын баар. Ол сыыһа. Талларбыт да бүттэ диэн буолбатах. Нэһилиэнньэ эмиэ бэйэтин ирдэбилин хотоойутук турусуон, тэҥҥэ үлэлэһэн иһиэхтээх. Быыбар кэмигэр олохтоох былаас өттүттэн тосту-туора быһыланыы тахсар түбэлтэтигэр нэһилиэнньэ ону аһаҕастык куттаммакка уларыйан кыбыбыны наадата, ахара түһүү буоллаҕына сууттаһыахха наада. Билигин урукку кэмнэр буолбатах, туруорустахха, ааҕыстахха син хамсааһыны таһаарыахха сөп. Аны туран былаас партиятын киһитин талбатахпытына кэрэххаттар үөскүөхтэрэ диэн куттуохтарын сөп. Оннук буолбатах. Сокуон диэн баар. Былааһынан туһанан ким эрэ кими эрэ баттыыр буоллаҕына ол эмиэ эппиэттээх буолар. Ити кытаанах соҕустук да буоллар уһуктар кэм кэллэ диэн этэбин. Өрүү эппит хоту сырыттахха, баттыыры тулуйа сырыттахха олохпутун көннөрүөхпүт суоҕа.

— Түмүккэр дьоҥҥор-сэргэҕэр сүбэ быһыытынан өрүү этээччигин...

— Хаһан баҕар, ханна баҕар күнү-дьылы күүппэккэ үлэлээн истэххэ ситиһии баар буолар. Ордук биһиэхэ, кылгас сайыннаах дьоҥҥо ити сыһыаннаах. Ходуһаларбыт хонноxторун-быттыктарын, сэкилэри-дулҕалары аахсыбакка оттоотоххо кыстыыр оппутун буларбыт таһынан атыттарга да көмөлөһүөхпүтүн сөп. Техника киирбэт сирэ диэн баран олорон хаалыы тахсыан сөп. Урут онтон хотуурунан оттоон оччотооҕу балачча улахан былааннары толорор этибит. Биһиги, оройуон киинин оҕолоро тыа нэһилиэктэригэр бардахпытына, барыбытын от үлэтигэр хабаллар этэ. Билигин хамаандалыыр табыллыбата буолуо эрээри билиҥҥи кэмҥэ сөп түбэһиннэрэн дьону түмүөххэ, үлэҕэ көҕүлүөххэ сөп буолуо. Үлэҕэ – хамнаска көхтөөх нэһилиэктэр олохторо ньир-бааччы буолар. Сайын барахсан син-биир быйаҥнаах. Ол быйаҥыттан сомсон саха бааччаҕа тыыннаах кэллэҕэ. Билигин да оннук. Ким сайыҥҥы кэмҥэ хото үлэлээбит кыайыылаах буолар. Онон дойдум дьонугар күнү кытта тэҥҥэ туран, сайын быйаҥыттан барытыттан маппакка үлэлииллэригэр-хамсыылларыгар баҕарыам этэ.

— Николай Иннокентьевич, дойдуҥ дьонугар анаан быспакка, хаһан да аккаастаабакка санааҕын үллэстэриҥ иһин махтал. Эйиэхэ эмиэ ситиһиини баҕарабыт.

Кэпсэттэ В. РЫКУНОВА

Спорт — дьулуур, спорт — тулуур

ФУТБОЛУНАН КӨРҮСТҮЛЭР

Азия оҕолорун оонньуулара сабыллыытын биһиги улууспут саастаах уонна эдэр футболистара от ыйын 14-15 күннэригэр футболга күрэхтэһии ытан көрүстүлэр.

Улууспут бары нэһилиэктэрин икки ардыгар улахан футболга эдэр ыччаттарга уонна 40 сааһыттан үөһэ саастаах эр дьоҥҥо мини-футболга күрэхтэһии буолан ааста.

Сыала уонна соруга: бастатан, эдэр үүнэр ыччат ортотуттан талааннары булуу, иккиһинэн, улуус бары олохтоохторугар чөл, доруобай олоҕу пропагандалааһын, үсүһүнэн, улууска футболу пропагандалааһын уонна сайыннарыы. Улахан футболга аҕыс нэһилиэк эдэр ыччата кытынна, ол курдук Нам, Хамаҕатта, Хатыҥ Арыы, Модут, Бөтүҥ, Үөдэй, 1 Хомустаах, Никольскай. Мини-футболга Хатыҥ Арыы, 1 Хомустаах, Бөтүҥ, Нам хамаандалара кытыннылар.

Уопсайынан бары көрсүһүүлэр хатыһыылаахтык бардылар. Эдэрдэр хамаандаларын «А» уонна «В» группаҕа араарбыппыт. «А» группаҕа Нам, Хамаҕатта, Хатыҥ Арыы, Модут киирбиттэрэ. «В» группаҕа Бөтүҥ, Үөдэй, 1 Хомустаах, Никольскай хамаандалара киирбиттэрэ. Бэйэлэрин группаларыгар икки бастакы миэстэни ылбыттар финальнай көрсүһүүлэргэ киирэллэр. «А» группаттан Нам, Хатыҥ Арыы хамаандалара. «В» группаттан Бөтүҥ, Үөдэй хамаандалара. Финальнай көрсүһүүгэ Нам, Хатыҥ Арыы хамаандалара таҕыстылар. 4:1 ахсаанынан Нам хамаандата эрэллээхтик кыайда. Кыайыылаах хамаандаттан Варданян Артем 3 голу киллэрдэ. Нам көһөрүллэ сылдьар кубогы үс сыл субуруччу ылан, бэйэлэригэр илдьэ хааллылар уонна кыһыл көмүс мэтээлинэн наҕараадаланнылар. Иккис миэстэни Хатыҥ Арыы хамаандата ылан үрүҥ көмүс мэтээлинэн, үһүс миэстэни Бөтүҥ хамаандата боруонса мэтээлинэн наҕараадаланнылар.

Онтон 40 саастарыттан үөһэ 4: Хатыҥ Арыы, 1 Хомустаах, Бөтүҥ, Нам хамаандалара кэлбиттэр. Быйылгы күрэхтэһиигэ 1 Хомустаах хамаандата үчүгэй бэлэмнэниилээҕин көрдөрдө. 3 хамаандалары эрэллээхтик кыайталаан көһөрүллэ сылдьар кубогынан уонна кыһыл көмүс мэтээллэринэн наҕараадаланна. Иккис миэстиэни Хатыҥ Арыы хамаандата үрүҥ көмүс, үһүс миэстэни Бөтүҥ хамаандата боруонса мэтээлинэн наҕараадаланнылар. Урукку сылларга бастакы, иккис миэстэттэн түспэт Нам хамаандата кыайыы диэн тугун билбэккэ бардылар. Күрэхтэһии түмүгүнэн икки номинация туттарылынна. «Лучший игрок» диэн Никитин Дмитрийгэ (Бөтүҥ хамаандата), «Лучший вратарь» Соловьев Илларион (Нам хамаандата).

Түмүгэр, улуус үрдүнэн футбол сайдыытыгар бэйэлэрин кылааттарын киллэрсибит бары футболистарга улахан махтал этэбит уонна кытаанах доруобуйаны, үлэлэригэр ситиһиини, дьолу-соргуну күрэхтэһиини тэрийэн ыыппыт судейство аатыттан тиэрдэбит.

Михаил КУГДАНОВ, Вячеслав БАНДЕРОВ

Доруобуйа баар – күндү баай

ЧЭГИЭН-ЧЭБДИК ОЛОХ ТУҺУГАР

Оҕо сырыттаххпына дьоннор Потапов, Синицын диэн оройуон быраастарын туһунан кэпсэтэллэрин истэр этим. Олус иһирэхтик ааттыыллара, ахталлара. Хамаҕаттаҕа хаһааҥҥыттан балыыһа баар буолбутун, бастакы эмп үлэһитэ ким буоларын билбэппин. Оскуолаҕа киириэм иннинэ билиҥҥи музыкальнай оскуола дьиэтигэр сайын трахома лааҕыра диэн үлэлээбитэ. Онно барыта харахтара ыалдьыбыт оҕолору мунньан эмтээбиттэрэ. Кэнники оннук лааҕыр сайын аһылла сылдьыбыта. Оскуолаҕа киирбит сылбар (1958 с.) саҥа үөрэнэн иһэммин уруокка олорон ыалдьан хотуолаан кэбиспитим. Ону учууталым дьиэлээ диэбитигэр, баран иһэн сыыр быарыгар утуйан хаалбыппын дьон булан медпууҥҥа илдьибиттэрэ быһыылаах. Ол кэмҥэ ийэм сайылыкка этэ, өссө көһөн киирэ иликтэрэ. Ол иһин Кириэскэ бэтэринээр Сөдүөччүйэҕэ (Аргунова Федора Григорьевнаҕа) олохтообута. Сөдүөччүйэ фельдшер Егорова В.С. кытта туспа-туспа ааннаах биир дьиэҕэ олорор этэ. Вера Семеновна миигин саһарардаабыт диэн билээт Намҥа балыыһаҕа киллэрбитэ, инньэ гынан суһаллык эмтэнэн үтүөрбүтүм. Онтон ыла Вера Семеновнаны билбитим. Оччолорго кини Кириэскэ турар медпууҥҥа үлэлиирэ. Ити кэмҥэ нэһилиэнньэ ортотугар чэбдик, ыраас олоҕу пропагандалыыр үлэ күүскэ ыытыллар быһыылааҕа. Ырааһырдыы үлэтин фельдшер тэрийэр, ирдиир, субу-субу ыалы кэрийэн бэрэбиэркэлиир. Хайаан да оһоҕу, дьиэни испиэскэлэтэр этилэр. Хас ыал аайы ыраастык туттан олоруу тэтэрээтэ баара, онно комиссия кэлэн бардаҕын аайы бэлиэтээн, суруйан барара. Саасқы өттүгэр ыал кыһыҥҥы бөҕүн, туалетын ыраастаммытын көрөллөрө, дьаһамматах ыал мунньахха сэмэлэнэр, ыстарааптанар да быһыылааҕа. Эмп үлэһитэ аҥардас дьону эрэ көрөр, эмтиир буолбатах, ыраастык туттан олоруу эмиэ кини эппиэтинэһигэр киирэрэ. Итини барытын Вера Семеновна тэрийэрэ, доруобуйа харыстабылын, ыраас олох боппуруостарын колхоз бырабылыанньатын мунньаҕар туруорсара. Кини орто уҥуохтаах, бэйэтигэр сөп эттээх-сииннээх, долгуннаах баттахтаах, мичилийбит сирэйдээх, номоҕон көрүҥнээх, сымнаҕас майгылаах этэ. Вера Семеновна Хамаҕаттаҕа син өр үлэлээбитэ быһыылаах. Кэнники Намҥа көспүттэрэ, онно олохсуйбуттара. Улахан кыыһа Розалия Ивановна фармацевт буолан Намҥа киин аптекаҕа үлэлээбитэ ыраатта, мин санаабар, ийэтигэр бары өттүнэн олус майгыннаабыр, ийэтин санатар.

Кэлин ыал буолан, оҕолонон феьдшер наадыйар буолуубутугар Хамаҕаттаҕа Эльвира Давыдовналаах баар буолбуттара. Арай 1973 сыл күһүн балаҕан ыйыгар кугас баттахтаах, толору эттээх-сииннээх тоҥ нууччa дьахтара оҕобутун көрө (патронажка) тиийэн кэллэ. Онно плащтааҕын, эриэн леопардовай дьүһүннээх сапожкалааҕын өйдүүбүн. Кини эдэр төрөппүттэргэ ийэ-аҕа буолбут үөрүүлэрин тэҥҥэ үллэстэр курдуга. Бастаан нууччa диэн толлуох курдук этибит, онтон кэргэнниһэн олох да кыһаммат буолбуппут. Кэлин пенсияҕа тахсан баран 1973 с. барылларын билэбин, өйдүүбүн диэбитэ. Эльвира Давыдовналаах манна олохсуйан, үлэлээн, дьоҥҥо сөбүлэтэн бааччаҕа кэллилэр. Мин ийэм куруук ыалдьар буолан киниэхэ элбэхтик эмтэммитэ, укуоллууругар киһи тымырын дөбөҥнүк булара. Улаханнык ыалдьыбыт оҕолору, улахан дьону тута балыыһаҕа киллэрэн эмтиирэ. Онон олус табыгастаах буолара. Кини эмиэ да приемнуур, эмиэ да ыарыһахтары эмтиир, вызовка, патронажка сылдьар этэ. Ону таһынан, сайын уу, үүт массыналарыгар олорсон сайылыктары кэрийэн көрөрө. Элбэх персонала суох да буоллар нэһилиэнньэ бары араҥатын хабан өр сыл устата үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ. Хамаҕатта дьонун абыраабыта. Ушницкайдар Халыматтан кэлэллэригэр 3 уол оҕолоохтор этэ, онтон Хамаҕаттаны булан баран кэтэһиилээх кыыс оҕоломмуттара. Онон Нам сирэ кинилэргэ уопсайынан да күндү буолуохтаах.

Аны эмиэ биир итинник үлэтигэр олус кыһамньылаах, эппиэтинэстээх эмчитинэн Любовь Евтропьевна Охлопкова буолар. Кини фельдшердиир кэмигэр учуокка турар, хроническай ыарыылаах оҕолору, улахан дьону күһүн, саас ыҥыран ылан көрөр, эмтиир этэ. Ол курдук оҕолору санаторийга путевка булан ыытар, куораттан, Намтан быраастары ыҥыран көрдөрүүнү сыл аайы тэрийэр этэ. ыксал буоллаҕына тиис да туурар, оһолломмут, эчэйбит дьон баастарын да тигэр, ыкка да ытыттарбыты обработкалыыр курдук оперативнай көмөлөрү түргэнник миэстэтигэр оҥорор дэгиттэр медик диэн сыаналыыбын. Ону таһынан, биирдиилээн дьону илбийэрэ, система туруорара, түүннэри вызовка сылдьара эмиэ элбэх. Любовь Евтропьевна билигин лаборант буолан эмиэ олус наадалаах, туһалаах киһибит. Бу үлэтигэр кыһаллан, туох да эҥкилэ суох нэһилиэнньэтин туһугар үтүө суобастаахтык сыһыаннаһар.

Егорова Вера Семеновна, Ушницкая Эльвира Давыдовна, Охлопкова Любовь Евтропьевна чахчы бэйэлэрин үлэлэригэр кыһамньылаахтарын дьоҥҥо-сэргэҕэ биллибиттэрэ, хас биирдии киһиэхэ ураты болҕомтолорунан сөбүлэппиттэрэ.

Билигин балыыһабытыгар кинилэри солбуйан эдэр көлүөнэ специалистар: быраас Гоголев Дьулустаан Алексеевич, фельдшер Мухин Михаил Васильевич кэлэн нэһилиэктэрин дьонун көрөллөр-эмтииллэр. Биир ычча ппыт Жирков Николай Николаевич улуус киин балыыһатыгар анестезиолог бырааһынан үлэлиир. бу уолаттар инникитин даҕаны олохсуйан дьоннорун-сэргэлэрин доруобуйаларын туһугар уһуннук, кыһамньылаахтык үлэлииллэригэр нэһилиэнньэ баҕарар.

М.Г. ВИНОКУРОВА, Хамаҕатта

Кэрэ эйгэтигэр

Биир үтүө күн II Хомустаах нэһилиэгиттэн ыҥырыы туттум. Нэһилиэк баһылыгын солбуйааччы Никонов Сергей Саввич бэйэтинэн кэлэн дьиэбиттэн массыынанан кэлэн ылан барда. Олохтоох кулуупка киирбиппэр нэһилиэк ветераннарын сэбиэтин председателэ Матрена Ивановна Максимова үөрэн-көтөн көрүстэ. Бу киэһэ «Иис — ситимнээх оһуордаах ыллыгым» диэн иистэнньэҥ Ульяна Окоемова айар биэчэрэ буоларын кэпсээтэ. Фойеҕа быыстапка тэрийбиттэрин сирийэн көрдүм.

КЭРЭ КИЭҺЭ

Ульяна Николаевна тикпит таҥастара олус сиэдэрэйдэр, дьүһүнү сөпкө аттарыыта, сиигэ көнөтө чахчы да уран тарбахтаах иистэнньэҥин көрдөрөр. Салгыы биэчэр саҕаланна. Ыытааччы, оскуола библиотекара Варвара Ширяева хомоҕой тылынан Ульяна Окоемова айар үлэтин билиһиннэрдэ, кэпсээтэ. Бу кэнниттэн кыракый оҕотуттан улахан дьонугар тиийэ Ульяна Николаевна мындырдаан тикпит сахалыы таҥас араас һын, мааны былааччыйалары, үҥкүү таҥаһын, оскуолаҕа оҕо кэтэр көстүүмнэрин, онтон да атын бииртэн биир дьэрэкээн ойуулаах, сиэдэрэй таҥастарын кэтэн тахсан көстүүлэрин көрдөрөр курдуктар. Биллиилээх модельер Августина Филиппова эскиһинэн тигиллибит Чысхаан көстүүмэ ордук табыллыбыт, киһи сүргэтин көтөҕөр, сөхтөрөр.

Биэчэр «буруйдааҕа» Ульяна Окоемова ийэтиттэн утумнаан иистэнэр иэйиитэ уһуктан, айылҕаттан бэриллибит талаанын сайыннаран бар дьонугар-сэргэтигэр айар үлэтин аан бастаан таһаарда. Нэһилиэк администрацията, тэрилтэлэр салайааччылара, чугас аймахтара, дьүөгэлэрэ бу киэһэ кини сыралаах үлэтин үрдүктүк сыаналаатылар, баҕа санаа, махтал тылларын анаатылар. Биэс оҕо амарах ийэтэ Ульяна Николаевна сыралаах санаатынан кыайбыт оһуорунан ойуулуур, дьүһүнүнэн дьүрүһүйэр үлэтин дьоно-сэргэтэ бу курдук сыаналаабытыттан килбик бэйэтэ төһөлөөх долгуйбута буолуой? Чахчы да саха дьахтарын дьоҕурун, сатабылын уонна талаана уруйдуур дьөрө киэһэ буолла.

Бу манньык тэрээһиннэр 2 Хомустаахха быйыл саҕаламмыттар эбит. СР үөрэҕириитин туйгуна М.А. Гоголева суруйбут, оҕону кэрэҕэ, сырдыкка угуйар, иитэр үөрэтэр сыаллаах «Эйгэ» бырайыак оҥоһуллан киэҥ былааннаах үлэ саҕаламмыт. Бырайыак чэрчитинэн 12 биир интэриэстээхтэр түмсүүлэрэ тэриллибит. Ол курдук хоһоонньут Лидия Пестрякова, мелодист Андрей Старков, эдэр ырыаһыт Ксюша Протопопова айар киэһэлэрэ үрдүк таһымнаахтык ыытыллыбыттар. «Дьоҕур» диэн иистэнньэҥнэр уонна уус талааннаахтар түмсүүлэрин учуутал Сивцева Надежда Ивановна салайар. Нэһилиэк талба талааннаах иистэнньэҥнэринэн, удьуор уус дьоннооҕунан аатырар. Кинилэртэн биирдэстэрэ бу Ульяна Окоемова буолар эбит.

Бэйэм культура үлэһитэ буоларым быһыытынан, II Хомустаах «Түһүлгэ» сынньалаҥ киинин специалистара бука бары айымньылаахтык үлэлииллэр эбит диэн санааҕа кэллим. Ону бу ыҥырыылаах ыалдьыт буолан сылдьыбыт биэчэрбин сүрдээх тэрээһиннээхтик, ис хоһоонун толору арыйан ыыппыттара туоһулуур.

Кулууп дьиэҕэ мустаммыт,
Сүбэбитин холбоомлмут,
Саргыбытын түстүүбүт,
Кэскилбитин кэрэһэлиибит.

II Хомустаах дьоно-сэрэгэтэ, бу курдук салгыы айар талааннаргытын арыйа туруҥ, элбэх кэрэ ситиһиилэниҥ диэн баҕа санаабын тиэрдэбин.

М.В. ОКОНЕШНИКОВА, СР культуратын туйгуна, улуус Ытык киһитэ, норуот маастара, Партизан

Үчүгэйи үтүктүөххэ, үксэтиэххэ, үөдүтүөххэ

ИИС АБЫЛАҤА

1992 сылга «Эркээйи» программа олоххо киирэр кэмэ этэ. Сүрдээх киэҥ ис хоһоонноох өрөспүүбүлүкэ үөрэҕин министерствотын иһинэн ылыллыбыт программа өрөспүүбүлүкэ оскуолаларын үрдүнэн улахан хамсааһыны таһаарбыта. Бу «Эркээйини» олоххо киллэриэх айылаах өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн тоҕус оскуоланы, биир детсады (Горнай, Мытаах) уонна оҕо эйгэтин Түөлбэтэ (Нам) үөрэх министерствотынан республикатааҕы площадканан бигэргэтиллэн үлэтин саҕалаабыта. Бу программа хас биирдии оҕо бэйэтин төрүт культуратын дириҥник билэн, үөрэтэн киһи быһыытынан үрдүк таһымнаах культуралаах киһи буолан тахсарыгар олук уурбута.

Онон төрүт культураны сайаннарар үлэһиттэри талан Түөлбэҕэ үлэлэтэн барбыппыт. Биир оннук киһинэн М.П. Сыромятникова буолар. Кини 20 сыллаах үлэтин түмүгүнэн П.И. Сивцев аатынан Намнааҕы историко-этнографическай музейга «Иис абылаҥар уһуйуу» диэн айар быыстапкатын тэрийэн ыыпыта. Мантан көрдөххө Мария Петровна бу сүүрбэ сыл иһигэр бэйэтэ эрэ маастар быһыытынан үүммэккэ, кини оҕолору сахалыы иис кистэлэҥэр киллэрэн, сахалыы иис абылаҥар оҕолору уһуйан улахан маастар буола үүммүтүн көрдөрдө. Сахалыы иис бэйэтэ абылаҥнаах, холобура чаппарааҕы тигэргэ бииртэн биир өҥүн табан, сөп түбэһиннэрэн тигиэххэ наада. Манна оҕо толкуйун дьоҕура сайдар, үлэлииргэ үөрэнэр, үлэтин наардаан оҥорон бүтэрдэҕинэ улахан дуоһуйууну ылар.

Сыллар ааһаллар, оҕолор улааталлар. Киниэхэ иис кистэлэҥэр үөрэммит оҕолор билигин бэйэлэрэ учууталларын суолунан баран үксүлэрэ оҕолору үөрэтэллэр. «Эркээйи» программанан сөптөөх суолга тайанан, төһөлөөх оҕо бу олоххо бэйэлэрин сөптөөх суолларын буллулар, киһи онтон үөрэр эрэ. Мария Петровна бу 20 сыл устата педагог-мастер, Саха өрөспүүбүлүкэтин үөрэҕириитин туйгун үрдүк аатын ылбыта. Ити наҕараадалар кэпсииллэр, хайдах курдук Мария Петровна хоһуун үлэһитин. Кини үлэтэ хаһыаттар нөҥүө элбэхтик сырдатыллан турар, кини үлэтиттэн өрөспүүбүлүкэ араас муннуктарыттан опыт ыла кэлэллэр, элбэххэ үөрэнэн бараллар. Хаһан да бэйэтин үлэтин ньыматын кистээбэт, инникитин саха ииһэ сайдарын туһугар бэйэтин билиитин үллэстэр уонна атыттартан бэйэтэ эмиэ үөрэнэр. Мария Петровна оҕолорун кытта тэҥҥэ төрөппүттэрин эмиэ иис абылаҥар уһуйар. Төрөппүттэр үлэлэрэ эмиэ быыстапканан сырдатыллар. Мин санаабар, Мария Петровна норуот маастарын аатын ылара кэлбит, ону бу бары быыстапкаҕа туруоруллубут үлэлэрэ туоһулууллар.

Баҕарыам этэ инники өссө айымньылаах үлэни, инники диэки өссө киэҥ хардыыны.

З.А. ТИХОНОВА, РФ үтүөлээх учуутала, РФ журналистарын сойуһун чилиэнэ

Саха Республикатын суруйааччыларын бастакы ыһыаҕа

ҮӨҺЭЭ БҮЛҮҮ УМНУЛЛУБАТ ТҮӨРТ КҮНЭ

(Бүтүүтэ. Иннин 95-96-с № көр).

ҮҺҮС КҮН

Сарсыарда эрдэһик Бүлүү Эбэ хотуну паромунан туораан Хоро нэһилиэгэр тиийэбит. Поэт, тылбаасчыт Валерий Георгиевич Чиряев библиотека-музейыгар сырыттыбыт. Манна поэт туһунан үгүс иһирэх тыллаах бэсиэдэни иһиттибит уонна салгыы талааннаах прозаик Н.А. Габышев төрөөбүт нэһилиэгэр Хомустаахха айанныыбыт. Сүрүн трассаттан туоруур буолан, урукку өттүгэр мөлтөх туруктаах суолу-ииһи улуус суолу оҥорооччулара дэхсилээннэр олохтоохторго улахан үтүөнү оҥорбуттар. Хомустаахтар «Хата эһиги кэлэр буолаҥҥыт суолбут-ииспит оҥоһуллан хаалла», - диэн үөрүүлэрин кистээбэккэ этэллэр. Онуоха биһиги «Н.А. Габышев курдук биллиилээх суруйааччылаах буолан, суолланан-иистэнэн хааллаххыт, кэм да эһиэхэ туһалыы сыттаҕа», - диэн хардарыта хаадьылаһабыт.

Хомустаахха тиийиэхпит аҕыйах биэрэстэ хаалбытын кэннэ Н.А. Габышев төрөөбүт түөлбэтигэр «Чоҕунуур» алааска олохтоохтор тоһуйаннар, кини олорбут дьиэтин көрдүбүт-иһиттибит. Манна аатырбыт суруйааччы төрөөбүтэ 90 сылыгар аналлаах 6,5 м үрдүктээх өйдөбүнньүк сэргэни туруоруу тэрилиннэ. Сэргэни туруоруу сиэрин-туомун аатырбыт Ньыыкан ойуун уола, норуот ырыаһыта, алгысчыт, олоҥхоһут, СР культуратын туйгуна, улуус Бочуоттаах гражданина, марафонскай сүүрүү 29 төгүллээх чемпиона, РФ 2004с. «Душа России» бириэмийэтин лауреата Кирилл Никонович Никифоров толордо. Сэргэ туруоруутугар Н.А. Габышев сиэнэ эмиэ эһэтин курдук, үрдүк уҥуохтаах, төрөл Н.М. Габышев сүксэн- көтөхсөн, саламатын бэрийэн түбүгүрбүтүн көрүөххэ астык баҕайы.

Хомустаахха таптыыр суруйааччыларыгар Н. Габышевка «Дьүкээбил суһумуттан кыым саҕан...» фотоальбом сүрэхтэниитэ буолла. Бу нэһилиэк киэҥ программалаах ыһыаҕар сылдьан бэркэ диэн астынныбыт.

Сарсыарданан кэлэн хонук сирбитин дьэ буллубут.

ТӨРДҮС КҮН

Харбалаах нэһилиэгэр айаннаан кэлэбит. Манна биллиилээх государственнай уонна политическай деятель И.Н. Барахов кылбаа маҥан мрамортан чочуллубут өйдөбүнньүгэр тыыннаах сибэкки ууран сүгүрүйдүбүт, кини төрөөбүтэ 115 сыла туолбутун бэлиэтээтибит. Киниэхэ аналлаах музейга сырыттыбыт. Мантан салгыы Харбалаах нэһилиэгин ыһыаҕа аһыллыытын дуоһуйа көрдүбүт. Бу нэһилиэккэ норуодунай суруйааччы Н.Г. Золотарев – Николай Якутскай төрөөбүтэ. Биһигини кытта кини сиэн балта врач Н.А. Золотарева тэбис-тэҥҥэ сылдьыста. Манна даҕатан эттэххэ, кини уонна биллиилээх поэт В.Т. Сивцев суруйааччы көмүс уҥуоҕун көтөхсөн Тирасполь куораттан манна аҕалбыт эбиттэр.

Николай Якутскай уҥуоҕар тахса сылдьан тыыннаах сибэкки ууран төбөбүтүн төҥкөтөн төнүннүбүт.

Тамалакааннарга кус, буотарах миинэ иһэн, үөлүллүбүт мундуну амсайан, саламаат сиэн тото-хана аһаан баран төннүү суолун туттубут.

■ Суоллааҕы бэлиэтээһиннэр

Бүлүү улууһун кытта кыраныыссалаһар Чыбыыда үрэххэ диэри дьаһалта баһылыга В.С. Поскачин салайааччылаах хамаанда атаарда. Ыҥырыылаах ыалдьыттарын тэрийэн көрсүүгэ, бары кэлиилэрин-барыыларын хааччыйыыга, араас өрүттээх дьаһаллары тэрийэн ыытыыга улуус баһылыгын социальнай боппуруостарга солбуйааччы Матрена Васильевна Осипова чахчы тэрийэр дьоҕурдааҕын көрдөрдө. Баһылык В.С. Поскачинтан, солбуйааччыта М.В. Осиповаттан ураты эрчимнээх эдэр салайааччы С.И. Федоров биһиги тиийиэхпититтэн тэҥҥэ сылдьыһан Дьокуускай куоракка тиийэ арыаллаан кэлистэ.

АЙАР ДЬОННУУН АЛТЫҺЫЫТТАН

Сылдьыбыт нэһилиэктэрбит ахсын дьон-сэргэ тоҕуоруйан көрсүүтүгэр тылы-өһү иһитиннэрии, дьолу-соргуну баҕарыы курдук истиҥ түгэннэргэ ыраахтан сылдьар улахан ыалдьыппытыгар Владимир Михайлович Сангига тыл этиттэрдилэр. Кини этиилэрин болҕойон иһиттэххэ, Саха сирин норуотун уонна суруйааччыларын кытта доҕордоспута 40 сыл буолбут эбит. Биһиэхэ хаһыс да кэлиитэ. Үгүс суруйааччылары кытта эн-мин дэһиспит бэйэтэ. Төһө да 70-тан лаппа таҕыстар, билигин да чиккэ көрүҥнээх, лоп-баачча тыллаах-өстөөх, дириҥ философскай өйдөөх-санаалаах, олус сэмэй туттунуулаах. Билигин кини төрөөбүт дойдутугар Сахалиҥҥа олорор эбит. Бэйэтин норуотун, нивхтары, эстэн бүтэн эрэллэр диэн наһаа курутуйан этэр. Аныгы олох уонна арыгы ас алдьатта диэн муҥатыйар. Биһигини биир этиитигэр «улуу саха норуота» диэн соһутта. Сахалары, манна Саха сиригэр баар доҕотторун үрдүктүк сыаналыырын, төһө да ыарахан олох кэлбитин иннигэр, өйбүтүн-санаабытын ыһыктыбакка, урукку үгэстэрбитин чөлүгэр түһэрэн айымньылаахтык үлэлии-хамсыы олорорбутуттан астынарын уонна улаханнык ордугургуурун эттэ.

85 сааһыгар сылдьар Сэмэн Руфов аллар атаһын, чугас доҕорун В.Л. Сангины кытта иннэлээх сап курдук бииргэ сэндэлиһэн сырыттылар. Сэмэн Титович барахсан тыла-өһө ыпсаҕайа, билиитэ-көрүүтэ киэҥэ, дириҥэ, өйө-санаата ырааһа, дьэҥкэтэ, чахчы да астык убай. Хардыы да хаалсыбакка өрүү кинини батыһа сылдьан истиэҕи баҕарыллар да, кини тула киһи куруук үгүс буолааччы. Биирдэ эмэтэ иллэҥситэн, соҕотох хааллаҕына, кырдьаҕас киһини сынньата түһээри киһи чугаһыан да туттунар.

Төрөөбүт Тамалакааныгар саҥа кинигэтин сүрэхтэниитигэр биллиилээх прозаик Дмитрий Наумов (П.Н. Тобуруокап көтүөтэ) көрдөһүүтүнэн Пушкинтан нойоһуустаан аахта. Ахсым ат, сэниэ сылгы кудуххайдык айаннаан иһэрин курдук, биирдэ да бүдүрүйэн көрбөккө, кэлэҕэйдээн ылбакка, оҕонньорбут дьэ ааҕан субурутта эбээт! Үгүстэр чыпчылыйбакка да, айахпытын аллаччы атан, бүтүннүү кулгаах буоллахпыт үһү! Көрдөһүү, ааттаһыы күүһүнэн төттөрү олордорго тиийдибит. Урут хаста да сакалааттаһан баран, хастыы да чааһы быһа нойоһуустуура үһү. Дьэ, чахчы да киһи эрэ ымсыырар, астына истэр, киэн туттар кырдьаҕаһа буоллаҕа.

Лоп-баачча сүгэ-балта тыллаах-өстөөх, ким эрэ бэргэнник этэн кэбиспитин курдук «саха тылын соҕотох эмчитэ» М.П. Алексеев-Дапсы баарына

киһи тыла-өһө кыайан тахсыбат, сахалыы эттэххэ, сүргүн баттатаҕын эбэтэр «улахан ойуун кыырдаҕына, кыра ойуун кыырбат» диэбит тэҥэ буолаҕын.

Кини киһи кэм да ким эмэ тыл этэригэр таһаарбыт алҕастарын тутуһан ботугуруу олорор буолааччы. Эдэриттэн 80 сааһын томтойо туолуор диэри кылбаа маҥан көстүүмү таптаан таҥнар Василий Федотович Гольдеров барахсан билигин да кыыс кырасыабай сэбэрэтин ыһыкта илигин көрөн сүргэбит көтөҕүлүннэ.

Толуу-мааны көрүҥнээх дуоспуруннаах В.Т. Сивцев сөбүлээбитин да, сирбитин да биллэрбэттик дьиппиэнник туттан олорорун ойоҕоһуттан одуулуур олус да астык буоллаҕа. Дьэ кырдьык мааны убай – биллиилээх поэт Василий Сивцев.

Үөһэ Бүлүүлэргэ уруккута «күндү күтүөт» ааттаммыт, быйылгыттан ыла «көмүс күтүөт» диэн саҥалыы сүрэхтэммит Дмитрий Федосеевич Наумов киирэн-тахсан, кэлэн-баран, булан-талан уол оҕото буоллаҕа. Үрдүк дуоһунастарга үлэлии, Ил Түмэҥҥэ дьокутааттыы сылдьан, хаһан, хайдах быыс булан айа-суруйа охсоро буолуой диэн сөҕөҕүн. Дьон үлэһит да буолан төрүүллэр эбит!

Үөһээ Бүлүүлэр 20-тэн тахса суруйааччыларыттан билигин хоннохтоохтук үлэлии, айа-тута сылдьар Василий Пудович Харлампьев – Хара Лааҥкы быйыл 65 сааһын туоларынан сибээстээн таһаартарбыт «Сүрэҕим симик суһума» хоһооннорун хомуурунньугун ыалдьыттарга барыларыгар бэлэх уунна. Төһө да ыһыах кэмигэр, «Хара Маалгын» (өһүргэммитэ), «Хаара Баалкы» (үөрбүтэ) диэн сыыһа-халты ааттааталлар, чахчы-баачча уйан дууһалаах лирик-поэт буоларын бэлэхтээбит кинигэтиттэн ааҕан биллибит. Сүрэҕиҥ суһума сириэдийэ сырдатын!

Биир чыпчылҕан түгэнин мүччү туппатарбын диэбиттии, ыһыах түһүлгэтин төгүрүччү сүүрэн, араас дьаһаллары биири да көтүппэккэ түбүгүрэн хаартыскаҕа түһэртээн В.В. Васильев – Муттуххай-Бороҥ үйэтиппитин иһин махтаныахпытын эрэ сөп. Хаарыаны, үптээх-астаах гынан баран, кини түһэриилэринэн фотоальбом бэчээттэппит киһи баар ини! Төһө эрэ үйэлээх өйдөбүнньүк буолар этэ. Итинэн эрэ муҥурданыа дуо бу 4 күннээх түмсүүбүт бэлэхтээбит үтүө доҕотторо! Баллайар баһаам буоллаҕа!

Үөһэ Бүлүүлэр маладьыастар! Айар үлэһиттэрин, чуолаан, суруйааччыларын өйдүүллэрин, өйүүллэрин иһин барҕа махтал буолуохтун! Өрүүтүн манньык инники күөҥҥэ сылдьыҥ!

Түмүккэ Үөһэ Бүлүү улууһун дьаһалтатыгар (В.С. Поскачин), Саха республикатын суруйааччыларын союһун бырабылыаннньатыгар (И.В. Мигалкин) манньык киэҥ ыҥырыылаах уонна далааһыннаах ыһыаҕы тэрийэн ыыппыттарыгар бары ис сүрэхтэн муҥура суох махтанабыт.

П. БАЙАНАЕВА, СР үөрэҕириитин туйгуна, Намнааҕы педколледж «Ыллык» литературнай түмсүүтүн салайааччыта

Г. ЭВЕРСТОВ, СР Бэчээтин туйгуна, Нам уонна Кэбээйи улуустарын Бочуоттаах гражданина, Н.М. Рыкунов аатынан литературнай бириэмийэ лауреата

Специалист советует

ВЕХ ЯДОВИТЫЙ

Ежегодно ранней весной и поздней осенью, регистрируются массовые отравления домашних животных ядовитым растениям Вех ядовитый.

В этом году из-за сложности по обеспечению кормами в улусе и участившимися случаями алиментарного истощения животных, наблюдается ранний выпас скота, с угрозой массового отравления скота.

Вех ядовитый — одно из самых ядовитых растений. Ядовито все растение, но особенно корневище. Растение коварно своим приятным морковным запахом и корневищем, по вкусу напоминающим редьку.

Вех — травянистое растение высотой до 1-1,2 м. С характерным вертикальным, толстым, мясистым корневищем. При продольном разрезе в корневище обнаруживается целый ряд поперечных полостей, наполненных желтоватого цвета жидкостью. Это характерный отличительный признак веха. Стебель гладкий, ветвистый, полый. Листья крупные, по краям острозубчатые. Мелкие, белые цветы собраны в сложные зонтики.

Вех — многолетник, произрастает на низких, болотистых лугах, по берегам рек, ручьев, одним словом — в местах, где имеется достаточное количество воды. Весной это растение растет быстрее других и на общем фоне выделяется своей величиной, привлекая внимание животных. Оно имеет толстое белое корневище и мелкие, тонкие корни, поэтому слабо укреплено в почве и легко вырывается полностью.

Отравления отмечаются преимущественно у рогатого скота, 100-200 г. ядовитого растения достаточно, для смерти животного. Животные плохо разбираются к поедаемым растениям, само растение с корнем легко выдергивается. Связи с чем ядовитые растения становятся легко доступными для животных.

Признаки отравления появляются через 1,5-2 часа после поедания веха ядовитого. Животное сильно возбуждено, зрачки расширены, живот вздут, наблюдается обильное слюнотечение, учащенное мочеиспускание

и дефекация. Затем появляются судороги. Температура тела в пределах 35-36*С. Гибель животного возможна через 3-6 часов после отравления.

В целях недопущения массового отравления сельскохозяйственных животных ядовитым растением вех ядовитый, просим организовать на местах главам МО, крестьянским хозяйствам, владельцам личных подсобных хозяйств, нижеследующие мероприятия:

1. Запретить выпас скота в период цветения ядовитых трав в частности веха ядовитого.

2. Повсеместное оповещение населения о запрете выгула и выпаса скота в местах произрастания (сырые заболоченные места и покроям озер).

3. Принять меры по уничтожению ядовитого растения вех ядовитый путем выкорчевания силами местного населения.

Т.П. МИХАЙЛОВА, в/врач отд. Н. Б управления ветеринарии с ВИЛ Намского улуса

Советы врача

ВТОРАЯ БЕСЕДА

Одной из задач антенатальной помощи является своевременное выявление факторов, которые являются основанием для ведения матери. И ее плода в группу повышенного риска возможных осложнений в целях профилактики или снижения подобных осложнений.

Организация скрининга специфических осложнений беременности.

Клиническое обследование беременных женщин:

1) Измерение роста, веса, и индекса массы тела (ИМТ). ИМТ=вес/рост х 2;

Низкий ИМТ – меньше 19,8. Нормальный – 19,9 – 26,0. Избыточный – 26,1 – 29,0. Ожирение – больше 29.0.Большего внимания заслуживают пациентки с низким ИМТ и ожирением.

2) Осмотр молочных желез на определение онкопатологии.

3) Гинекологический осмотр. Определение срока беременности, оценка шейки матки, анализ на онкоцитологию, кольпоскопия при заболеваниях шейки матки.

4) Определение гемоглабина (НВ) в крови. Норма для беременности 1 и 3 триместрах является НВ больше 110 гр/л. Во втором триместре – 105 гр/л. Уровень НВ меньше 70 гр/л. – тяжелая степень анемии.

5) Определение группы крови и резус-фактора. Этот анализ важен для профилактики гемолитической болезни плода и новорожденного, и возможных трансфузионых осложнений. При резус – отрицательной крови пациентки – предлагается пройти подробное тестирование будущему отцу ребенка. Необходимо определить наличие антител к резус- фактору в крови при первом обращении и в 26-27 недель. При выявлении антител в крови беременной нужно контролировать их титр.

6) Скрининг паталогии плода: скрининг на синдром Дауна – распространенность 1:1613. 80% детей с синдромом Дауна имеют тяжелые расстройства интеллекта, остальные 20% - могут иметь средние или вовсе не иметь подобных расстройств. Распространенность синдрома Дауна зависит от возраста матери: в 20 лет – 1 на 1440 беременных. В 35 лет – 1 на 338 беременных. В 45 лет – 1 на 32 беременных.

Скрининг на синдром Дауна достаточно эффективен, однако не следует настаивать если женщина отказывается от теста.

Положительные результаты тестирования являются показанием для проведения амниоцентеза (исследования околоплодных вод плода). Вероятность выявления патологии при тестировании – 90%. При подтверждении наличия патологии тестом и кариотипированием – женщине предлагается прервать беременность.

7) Скрининг структурных аномалий: предлагается всем беременным в 18-20-22 недель. Хотя некоторые грубые нарушения могут быть выявлены при 1 УЗИ плода. УЗИ исследование – не менее 30 минут. При подозрении на наличие структурных аномалий, беременной предлагается пройти более детальное обследование.

8) Скрининг инфекций:

а) Бессимптомная бактериурия – у 2-5% беременных. Наличие колоний бактерий в моче – без клинических симптомов острого цистита и пиелонефрита. Диагностика – посев мочи.

б) Гепатит В – заражение ребенка чаще происходит во время родов (90%). Исследование крови на гепатит В (3 раза за беременность предлагается всем беременным). Носителям антигена – гепатита – детям рожденными этими женщинами проводится эффективная профилактика – иммуноглобулин и вакцинация в первые сутки жизни.

в) Гепатит С – главная причина цирроза печени, печеночной недостаточности – нет эффективных методов профилактики и лечения. Пациентки носители вируса гепатита В и С не представляют опасности в быту для персонала и окружающих и для своих детей.

г) Краснуха – заболевание не представляет опасности для матери. Имеется риск дефектов развития у плода если у матери возникают симптомы инфекции до 16 недель беременности. Скрининг необходим всем беременным не имеющим документ подтверждения о вакцинации.

Случайная вакцинация женщин во время беременности – не является показанием для прерывания беременности, из-за безопасности для плода живой вакцины. Женщины с подозрением развития инфекции краснухи должны быть изолированы от других беременных, но после исчезновения клинических признаков инфекции – опасности для других не представляют.

д) Хламидиоз – наиболее распространенное ИППП в регионе. Увеличивает риск преждевременных родов, задержки внутриутробного развития плода, неонатальной смертности. Передача от матери – приводит к коньюктивитам и пневмонии 30-40% случаев. „Золотой стандарт” диагностики хламидиоза – это проведение ПЦР – анализа. Лечение не осложненного генитального хламидиоза – амбулаторно антибиотиками (эритромицин, амоксициллин, ровамицин, азитромицин или клиндомицин).

е) ЦМВ – остается наиболее важной причиной врожденных вирусных инфекций. Риск передачи ЦМВ исключительно связан с первичным инфицированием (1:4% всех женщин). Два возможных варианта течения ЦМВ инфицирования новорожденных: 1) Генерализованная инфекция (10-15%) – от умеренного увеличения печени и селезенки до гибели. 2) Бессимптомная форма (90% всех инфицированных) в 5-10% - могут развиться слуховые, умственные и координационные проблемы. Риск осложнений у женщин которые были инфицированы как минимум за 6 месяцев до оплодотворения не превышает 1%. ж) **Генитальный герпес** – риск заражения новорожденного высок в случае первичного заражения матери непосредственно перед родами (до 2-х недель) риск до 30-50% - необходимо предложить родоразрешение путем кесарево сечения.

Туберкулез – принял в России характер эпидемии. При заражении в неонатальный период – высокий риск смертности. Активная форма туберкулеза – показание к лечению. Препараты против туберкулеза безопасны для беременных женщин и плода. Изоляция от ребенка не потребуется, грудное вскармливание возможно, применение всех противотуберкулезных препаратов во время кормления безопасно, необходимо продолжения лечсния и профилактическое лечение ребенка.

Вирус иммуннодефицита человека (ВИЧ). Исследование на ВИЧ предлагается всем беременным женщинам 3-х кратно. Учреждения родовспоможения должны иметь экспресс-тесты для обследования беременных с неизвестным ВИЧ статусом; ведение с положительным ВИЧ статусом осуществляется совместно с региональным СПИД-центром, который должен обеспечивать всех женщин бесплатными препаратами для химиопрофилактики;

Пациентки – носители, не представляют опасности в быту для персонала и других женщин, равно как идля своих детей, поэтому не должны изолироваться в антенатальном и послеродовом периодах.

Медико-генетическое консультирование в территориальной медико-генетической консультации ведется учет всех больных с наследственной и врожденной патологией, в том числе редкими наследственными и непосредственным заболеваниям.

В РС(Я) проводится массовый скрининг новорожденных на наследственные болезни обмена на пять заболеваний: фенилкетонурия, врожденный гипотереоз, голостоэелия, адрено-генитальный синдром, муховисцероз. На них проверяют всех новорожденных в роддоме.

Мы посоветовали бы каждой паре, которая вступает в брак, получить консультацию генетика. Генетик может заподозрить наличие какого-то наследственного заболевания и целенаправленно провести обследование супружеских пар, чтобы подтвердить или отвергнуть насительство той или иной болезни.

Е.Н. МОСКВИТИНА, врач-гинеколог женской консультации

Судебный департамент разъясняет

ПРИЕМНЫЕ В СУДАХ

1 июля 2010 г. вступил в силу Федеральный закон “Об обеспечении доступа к информации о деятельности судов в Российской Федерации” № 262-ФЗ от 22.12.2008 г. Данный закон является логическим продолжением концепции судебной реформы. Законом регламентируется обеспечение максимальной доступности к информации, о времени и порядке работы судов, движении дел и заявлений, времени и месте их рассмотрения.

Обеспечивая открытость своей деятельности, суд не только реализует конституционное право граждан на получение объективной информации, способствуя построению гражданского общества, но и существенно укрепляет авторитет судебной власти, тем самым улучшая качество судейской работы.

Для закрепления принципа открытости правосудия и в целях обеспечения реализации прав граждан на обращение в суд за защитой нарушенных прав, свобод или законных интересов, а также упорядочения процедуры реализации права на судебную защиту, в 2009 г. в районных (городских) судах республики организована работа приемных суд. Деятельность приемных осуществляется в соответствии с Положением, Регламентами об организации деятельности приемной суда.

Задача приемной — обеспечить доступ к информации о деятельности суда всем желающим. В приемных граждане, представители юридических лиц, обращающиеся в суд, могут получить точную информацию о движении дел, результатах их рассмотрения, справочную информацию общего характера по вопросам оформления, составления, порядка подачи судебных документов ежедневно, за исключением выходных дней. Гражданам предоставляется возможность подавать заявления и получать информацию в течение всего рабочего дня, прием ведут квалифицированные работники аппарата судов. Необходимо отметить, что согласно части 5 статьи 19 федерального закона “Об обеспечении доступа к информации о деятельности судов в Российской Федерации” информация о деятельности судов предоставляется бесплатно, если иное не установлено законодательством Российской Федерации.

Основной целью работы приемных суда является совершенствование условий для открытого и доступного правосудия. Необходимо избавить человека от утомительного хождения по кабинетам. Человек должен прийти и спокойно получить в одном месте всю необходимую информацию: где слушается дело, куда подавать документы, увидеть образцы заявлений. Однако следует заметить, что приемная это не юридическая консультация, работники приемной не оказывают юридическую помощь людям, обратившимся в суд, а предоставляют информацию по вопросам оформления обращений, подаваемых в суд, порядок их подачи, получение ответа или запрашиваемых документов.

Для примера, с начала этого года приемной Намского районного суда было принято 1065 исковых и прочих заявлений.

Также в рамках реализации Федеральной целевой программы “Развитие судебной системы России” на 2007-2012 гг., в 2010 г. в шести районных (городских) судах республики были установлены первые информационные киоски, экспериментальной площадкой стал Якутский городской суд Республики Саха (Якутия). С внедрением киосков посетителям суда стало просто и быстро узнать график заседаний, ознакомиться с информацией по делам, постановлениям, судебным решениям и другим официальным документам. Внедрение информационных киосков — это еще одно решение по обеспечению доступа граждан к информации о деятельности суда и одновременно они позволяют снизить нагрузку на приемных судов.

Управлением Судебного департамента в Республике Саха (Якутия) до конца 2011 г. будут закуплены информационные киоски для всех районных судов, включая постоянные судебные присутствия. С 2012 г. все граждане республики смогут воспользоваться данной услугой.

В целом же можно отметить, что создание приемных положительно отразилось на организации работы всего состава суда. Приемная способствует экономии времени посетителей, позволяет получить необходимую информацию в одном месте и от одного источника.

Организация приемных в судах является одной из комплексных мер по противодействию коррупции, предусмотренных программой развития судебной системы России.

Пресс-служба Управления Судебного департамента в Республике Саха (Якутия)

Первый канал

Понедельник, 30 июля
05.00 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Плавание. Стрелковый спорт. Фехтование. Бокс. Баскетбол. Мужчины. Россия - Великобритания. Продолжение
07.30 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40, 12.10 Женский журнал
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Т/с «Сердце Марии»
13.20 Дневник Олимпиады
14.00 Другие новости
14.25 Понять. Простить
15.20 ЖКХ
16.15 Хочу знать
17.00 Детектор лжи
18.00 Вечерние Новости
18.20 Индийские йоги среди нас
19.15 Давай поженимся
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.20 Т/с «Дом образцового содержания»
22.20 Х/ф «Хищник»
00.20 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Волейбол. Женщины. Россия - Доминиканская республика. Гандбол. Женщины. Россия - Великобритания. Дзюдо. Стрелковый спорт. Бокс. Теннис
02.00 Братья и сестры
03.05 Х/ф «Сдохни, Джон Такер!»

Вторник, 31 июля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40, 12.10 Женский журнал
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Т/с «Сердце Марии»
13.20 Дневник Олимпиады
14.00 Другие новости
14.25 Понять. Простить
15.20 ЖКХ
16.15 Хочу знать
17.00 Детектор лжи
18.00 Вечерние Новости
18.25 Между нами, девочками
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Дом образцового содержания»
22.30 Д/ф «Модный приговор»
23.20 Х/ф «Игрушки»
01.10 Анна Герман. Эхо любви
02.55 Х/ф «Стюарт Литтл 2»
04.15 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Плавание. Фехтование. Стрелковый спорт. Теннис. Волейбол. Мужчины. Россия - Бразилия

Среда, 1 августа
05.00 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Плавание. Фехтование. Стрелковый спорт. Теннис. Волейбол. Мужчины. Россия - Бразилия
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40, 12.10 Женский журнал
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Т/с «Сердце Марии»
13.20 Дневник Олимпиады
14.00 Другие новости
14.25 Понять. Простить
15.20 ЖКХ
16.15 Хочу знать
17.00 Детектор лжи
18.00 Вечерние Новости
18.20 Как приручить удачу
19.15 Давай поженимся
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Дом образцового содержания»
22.30 Х/ф «500 дней лета»
00.20 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Прыжки в воду. Тяжелая атлетика. Спортивная гимнастика. Дзюдо. Велоспорт. Гребной слалом
02.00 Александр Кайдановский. Загадки Сталкера
03.05 Х/ф «Капитуляция Дороти»

Четверг, 2 августа
05.00, 06.55 Доброе утро
05.35 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Спортивная гимнастика. Фехтование. Теннис
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.05 Сердцу не прикажешь
09.40, 12.10 Женский журнал
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Т/с «Сердце Марии»
13.20 Дневник Олимпиады
14.00 Другие новости
14.25 Понять. Простить
15.20 ЖКХ
16.15 Хочу знать
17.00 Детектор лжи
18.00 Вечерние Новости
18.30 Между нами, девочками
19.05 Давай поженимся!
20.05 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Дом образцового содержания»
22.30 Среда обитания
23.25 Х/ф «12 раундов»
01.30 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Баскетбол. Мужчины. Россия - Бразилия
03.30 Веселые ребята - артисты и надзиратели
04.30 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Плавание. Велоспорт. Фехтование. Настольный теннис
05.00 до 05.00

Пятница, 3 августа
05.00 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Плавание. Велоспорт. Фехтование. Настольный теннис
06.30 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40, 12.10 Женский журнал
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Т/с «Сердце Марии»
13.20 Дневник Олимпиады
14.00 Другие новости
14.25 Понять. Простить
15.20 ЖКХ
16.15 Хочу знать
17.00 Жди меня
18.00 Вечерние Новости
18.20 Супертело, супермозг
19.15 Давай поженимся
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.20 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Плавание. Велоспорт. Батут. Мужчины. Стрелковый спорт
02.00 Х/ф «Король-рыбак»
04.30 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Плавание. Велоспорт. Тяжелая атлетика. Бокс

Суббота, 4 августа
06.00 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Плавание. Велоспорт. Тяжелая атлетика. Бокс
06.30 Х/ф «В зоне особого внимания»
08.20 М/с «Детеныши джунглей»
08.45 М/с «Смешарики. ПИН-код»
09.00 Играй, гармонь любимая!
09.45 Слово пастыря
10.00, 12.00 Новости
10.15 Смак
10.55 Эпоха «Пьеха»
12.10 Спасибо, жизнь!
14.10 Россия от края до края
14.55 Афган. Точка невозврата
16.55 Кто хочет стать миллионером?
18.00 Вечерние Новости
18.20 «КВН». Премьер-лига
20.00 Время
20.15 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Баскетбол. Мужчины. Россия - Испания
22.00 Елена Исинбаева. Девушка с шестом
23.00 Х/ф «Любовь зла»
01.00 Х/ф «Реванш»
02.55 Чемпионы. Победить через боль
03.45 Хочу знать
04.10 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Легкая атлетика. Теннис. Женщины. Финал. Велоспорт. Тяжелая атлетика. Женщины. Велоспорт. Батут. Женщины. Футбол

Воскресенье, 5 августа
06.00 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Легкая атлетика. Теннис. Женщины. Финал. Велоспорт. Тяжелая атлетика. Женщины. Велоспорт. Батут. Женщины. Футбол
07.30 М/ф «Каникулы в Простоквашино»
07.45 Служу Отчизне!
08.20 М/с «Тимон и Пумба»
08.40 М/с «Смешарики. ПИН-код»
08.55 Здоровье
10.00, 12.00 Новости
10.15 Непутевые заметки
10.35 Пока все дома
11.25 Фазенда
12.10 Гафт, который гуляет сам по себе
13.00 Х/ф «Воры в законе»
14.50 Х/ф «Давайте потанцуем»
16.45 Война допингов
17.45 Х/ф «Двойная прожарка»
19.45 Мэрилин Монро. Невостребованный багаж
21.00 Время
21.15 Х/ф «7 дней и ночей с Мэрилин»
23.00 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Спортивная гимнастика. Теннис. Финалы. Стрелковый спорт. Синхронное плавание. Гандбол. Женщины. Россия - Черногория. Волейбол. Женщины. Россия - Италия
04.00 Татьяна Васильева. Я умею держать удар

РОССИЯ 2

Понедельник, 30 июля
11.00, 18.00, 20.40, 08.00 Олимпийские игры
16.55 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. «Все включено»
17.25 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. Дневник
19.00, 04.25 Олимпийские игры. Плавание. Прямая трансляция
23.55 Олимпийские игры. Прыжки в воду. Вышка. Мужчины. Прямая трансляция
01.40 Олимпийские игры. Баскетбол. Женщины. Россия - Бразилия. Прямая трансляция
03.20 Олимпийские игры. Спортивная гимнастика. Мужчины. Командное первенство. Прямая трансляция
05.50 Олимпийские игры. Бокс. Прямая трансляция

Вторник, 31 июля
11.00, 21.15, 04.30, 08.15 Олимпийские игры
16.50 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. «Все включено»
17.20 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. Дневник
17.55 Олимпийские игры. Баскетбол. Мужчины. Россия - Китай. Прямая трансляция
19.45 Олимпийские игры. Плавание. Прямая трансляция
23.00 Олимпийские игры. Дзюдо. Прямая трансляция
01.30 Олимпийские игры. Спортивная гимнастика. Женщины. Командное первенство. Прямая трансляция
03.30 Олимпийские игры. Тяжелая атлетика. Женщины
05.30 Олимпийские игры. Бокс. Прямая трансляция

Среда, 1 августа
11.00, 18.00, 21.50, 08.30 Олимпийские игры
16.55 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. «Все включено»
17.25 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. Дневник
19.00, 04.30 Олимпийские игры. Плавание. Прямая трансляция
20.25 Олимпийские игры. Волейбол. Женщины. Россия - Алжир. Прямая трансляция
00.25 Олимпийские игры. Водное поло. Женщины. Россия - Италия. Прямая трансляция
01.40 Олимпийские игры. Баскетбол. Женщины. Россия - Великобритания. Прямая трансляция
03.20 Олимпийские игры. Пулевая стрельба. Пистолет. Женщины
05.25 Олимпийские игры. Бокс. Прямая трансляция

Четверг, 2 августа
11.00, 18.00, 21.10, 03.35 Олимпийские игры
16.55 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. «Все включено»
17.25 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. Дневник
19.00 Олимпийские игры. Плавание. Прямая трансляция
23.40 Олимпийские игры. Волейбол. Мужчины. Россия - Тунис. Прямая трансляция
01.30 Олимпийские игры. Спортивная гимнастика. Женщины. Многоборье. Прямая трансляция

Пятница, 3 августа
11.00, 18.00, 22.30, 02.50, 05.30 Олимпийские игры
16.55 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. «Все включено»
17.25 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. Дневник
19.00, 04.30 Олимпийские игры. Легкая атлетика. Прямая трансляция
20.10 Олимпийские игры. Баскетбол. Женщины. Россия - Австралия. Прямая трансляция
21.50 Олимпийские игры. Пулевая стрельба. Винтовка. Мужчины
00.30 Олимпийские игры. Водное поло. Женщины. Россия - Австралия. Прямая трансляция
01.40 Олимпийские игры. Гандбол. Женщины. Россия - Бразилия. Прямая трансляция
03.45 Олимпийские игры. Фехтование. Сабля. Мужчины. Командное первенство. Прямая трансляция

Суббота, 4 августа
11.00, 20.10, 22.05, 00.40, 06.55 Олимпийские игры
16.55 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. «Все включено»
17.25 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. Дневник
18.00 Олимпийские игры. Триатлон. Женщины. Финал. Прямая трансляция
19.00 Олимпийские игры. Легкая атлетика. Прямая трансляция
21.45 Олимпийские игры. Пулевая стрельба. Винтовка. Женщины. Прямая трансляция
22.45 Олимпийские игры. Бокс. Прямая трансляция
00.00 Олимпийские игры. Стендовая стрельба. Трап. Женщины. Прямая трансляция
01.40 Олимпийские игры. Волейбол. Мужчины. Россия - США. Прямая трансляция
03.30 Олимпийские игры. Легкая атлетика. Спортивная ходьба 20 км. Мужчины
04.30 Олимпийские игры. Плавание. Прямая трансляция
05.20 Олимпийские игры. Фехтование. Шпага. Женщины. Командное первенство

Воскресенье, 5 августа
11.00, 06.25 Олимпийские игры
16.30 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. «Все включено»
17.00 Олимпийские игры. Лондон- 2012 г. Дневник
17.55 Олимпийские игры. Баскетбол. Женщины. Россия - Франция. Прямая трансляция
19.55 Олимпийские игры. Легкая атлетика. Марафон. Женщины. Прямая трансляция 22.40 Олимпийские игры
04.00 Олимпийские игры. Легкая атлетика. Прямая трансляция
05.20 Олимпийские игры. Водное поло. Женщины. 1/4 финала. Прямая трансляция

РОССИЯ 1

Понедельник, 30 июля
05.00 Утро России
07.00 XXX Летние Олимпийские игры в Лондоне
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.30, 19.40 Вести-Москва
11.50 Т/с «Тайны следствия»
12.50 Люблю, не могу!
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «Ефросинья. Таёжная любовь»
15.45 Т/с «Кровинушка»
17.50 Т/с «Ласточкино гнездо»
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 Прямой эфир
21.25 Т/с «Санта Лючия»
23.20 Закрытие Международного конкурса молодых исполнителей «Новая волна-2012»

Вторник, 31 июля
05.00 Утро России
07.20 XXX Летние Олимпийские игры в Лондоне
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.30, 19.40 Вести-Москва
11.50 Т/с «Тайны следствия»
12.50 Люблю, не могу!
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «Ефросинья. Таёжная любовь»
15.45 Т/с «Кровинушка»
17.50 Т/с «Ласточкино гнездо»
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 Прямой эфир
21.25 Т/с «Санта Лючия»
23.15 Х/ф «Долгие версты войны»

Среда, 1 августа
05.00 Утро России
07.20 XXX Летние Олимпийские игры в Лондоне
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.30, 19.40 Вести-Москва
11.50 Т/с «Тайны следствия»
12.50 Люблю, не могу!
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «Ефросинья. Таёжная любовь»
15.45 Т/с «Кровинушка»
17.50 Т/с «Ласточкино гнездо»
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 Прямой эфир
21.25 Т/с «Санта Лючия»
23.15 Х/ф «Дни Турбиных»

Четверг, 2 августа
05.00 Утро России
07.20 XXX Летние Олимпийские игры в Лондоне
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.30, 19.40 Вести-Москва
11.50 Т/с «Тайны следствия»
12.50 Люблю, не могу!
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «Ефросинья. Таёжная любовь»
15.45 Т/с «Кровинушка»
17.50 Т/с «Ласточкино гнездо»
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 Прямой эфир
21.25 Т/с «Санта Лючия»
23.15 Х/ф «Обратной дороги нет»

Пятница, 3 августа
05.00 Утро России
07.20 XXX Летние Олимпийские игры в Лондоне
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.30, 19.40 Вести-Москва
11.50 Т/с «Тайны следствия»
12.50 Люблю, не могу!
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «Ефросинья. Таёжная любовь»
15.45 Т/с «Кровинушка»
17.50 Т/с «Ласточкино гнездо»
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 Прямой эфир
21.25 Фестиваль юмористических программ «Юрмала»
23.15 Х/ф «Адвокат»

Суббота, 4 августа
05.30 Х/ф «Назначение»
07.20 XXX Летние Олимпийские игры в Лондоне
11.00, 14.00, 20.00 Вести
11.10, 14.20 Вести-Москва
11.20 Вести. Дежурная часть
11.55 Честный детектив
12.25, 14.30 Т/с «Вызов»
16.40 Субботний вечер
18.45, 20.30 Х/ф «У реки два берега»
23.20 Х/ф «Гонки по вертикали»

Воскресенье, 5 августа
05.45 Х/ф «Жизнь сначала»
07.20 XXX Летние Олимпийские игры в Лондоне
10.20, 14.20 Вести-Москва
11.00, 14.00, 20.00 Вести
11.10, 14.30 Т/с «Вызов»
15.05 Х/ф «Свой-Чужой»
16.55 Смеяться разрешается
18.55, 20.30 Х/ф «У реки два берега. Продолжение»
23.20 Х/ф «Инспектор Лосев»

НВК САХА

30 июля, понедельник
07:35 «Суһал соруктар» аһаҕас эфир
08:05 «Репортеры» художественный сериал
09:05 «Встречи с молодежью» II ч. (ТВ «Чароит»)
09:35 «А.Широких аатын үйэтитиэхпит» («Хаҥалас» ТВ)
10:05 «Ньурбачааҥҥа биир күн» («Ньурба» ТВ)
10:35 «Аал-луук мас»: Муос уустара
11:05 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
13:30 «Якутия-День за днем» информационная программа
14:05 «Управа» художественный сериал
14:35 «Москва музейная» документальный сериал
15:25 «Мультики из детства»: Сказка про лень
15:35 «Время кино»: Доброй ночи и удачи. Художественный фильм
17:10 «Полезное ТВ»: Хит-парад интерьеров
17:40 «Мультики из детства»: Кот, который гулял сам по себе
18:00 «Бойцовский клуб» (ТВ «Нерюнгри»)
18:15 «Геван»
18:45 «Дьүөгэлэрбэр сүбэлэр» («Нам» ТВ)
19:15 «Недвижимость в Якутии»
19:30 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
20:00 «Суһал соруктар»
20:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 «Сахабазальт»-сылаас дьиэ мэктиэтэ»
21:20 «Аал-луук мас»: Международный фестиваль цирковых искусств «Мамонтенок»
21:50 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа

31 июля, вторник
07:35 «Суһал соруктар» аһаҕас эфир
08:05 «Репортеры» художественный сериал
09:05 «Дом на Севере»
09:20 «Мирнинский региональный технический колледж» (ТРК «Алмазный край»)
09:55 «Белорусское село»
10:25 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
13:30 «Славянская трапеза»
14:00 «Управа» художественный сериал
14:30 «Москва музейная» документальный сериал
15:20 «Мультики из детства»: Пятачок
15:30 «Время кино»: Украденные сердца. Художественный фильм
17:10 «Полезное ТВ»: Хит-парад интерьеров
17:40 «Мультики из детства»: Мешок яблок
18:00 «Полярная звезда»: Мировая цивилизация
18:30 «Наше здоровье» (ТВ «Алдан»)
19:00 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
20:00 «Суһал соруктар»
20:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
22:05 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа

1 августа, среда
07:35 «Суһал соруктар» аһаҕас эфир
08:05 «Репортеры» художественный сериал
09:05 «Большая алкогольная болезнь»
09:50 «Сонун быыстапка» («Хаҥалас» ТВ)
10:05 «Дьүөгэлэрбэр сүбэлэр» («Нам» ТВ)
10:35 «Геван»
11:05 «Бойцовский клуб» (ТВ «Нерюнгри»)
11:20 «Аал-луук мас»: Международный фестиваль цирковых искусств «Мамонтенок»
11:50 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
13:30 «Славянская трапеза»
14:00 «Управа» художественный сериал
14:30 «Москва музейная» документальный сериал
15:20 «Мультики из детства»: Лиса Патрикеевна
15:30 «Время кино»: Большая сделка. Художественный фильм
17:05 «Полезное ТВ»: Хит-парад интерьеров
17:35 «Мультики из детства»
18:00 «Во благо города» (ТВ «Ленск»)
18:15 «Үлэм миигин киэргэтэр» («Хотун Бүлүү» ТВ)
18:45 «Охота и рыбалка в Якутии»
19:15 «Золотые мгновения якутского спорта»
19:30 «Дороги России в XXI веке»
20:00 «Суһал соруктар»
20:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 «Дойду тирэҕэ» («Хаҥалас» ТВ)
21:50 «Базальт»- новые технологии»
22:20 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа

2 августа, четверг
07:35 «Суһал соруктар» аһаҕас эфир
08:05 «Репортеры» художественный сериал
09:05 «Полярная звезда»: Мировая цивилизация
09:35 «Наше здоровье» (ТВ «Алдан»)
10:05 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
13:30 «Славянская трапеза»
14:00 «Управа» художественный сериал
14:30 «Русская муза» документальный сериал
15:20 «Мультики из детства»: Медвежонок на дороге
15:30 «Время кино»: 7 вещей, которые... Художественный фильм
17:00 «Полезное ТВ»: Хит-парад интерьеров
17:30 «Мультики из детства»: Приключения Васи Куролесова
18:00 «Хотугу сулустар» Кытай сиригэр»
18:30 «Лондол» значит танец» (ТВ «Зырянка»)
19:00 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
20:00 «Суһал соруктар»
20:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 «Дьиэрэй, ырыам» Виталий Андросов кэнсиэрин I ч.
22:15 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа

3 августа, пятница
08:00 «Счастье ты мое» художественный сериал
09:00 «Аал-луук мас»: Курай-душа башкира
09:30 «Недвижимость в Якутии»
09:45 «Сатабыл» («Ньурба» ТВ)
10:15 «Дойду тирэҕэ» («Хаҥалас» ТВ)
11:00 «Үлэм миигин киэргэтэр» («Хотун Бүлүү» ТВ)
11:30 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
13:30 «Славянская трапеза»
14:00 «Управа» художественный сериал
14:30 «Рембранд» документальный сериал
15:30 «Время кино»: Миллион в брачной корзине. Художественный фильм
17:30 «Полезное ТВ»: Хит-парад интерьеров
18:00 «Геван»
18:30 «Тохтор тойук туоната» («Сунтаар» ТВ)
19:00 «Во благо города» (ТВ «Ленск»)
19:15 «Олоҥхо ыһыаҕар ат сүүрдүүтэ» («Панорама» ТВ)
20:00 «Аал-луук мас»: Международный фестиваль цирковых искусств «Мамонтенок»
20:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 «Дьиэрэй, ырыам» Виталий Андросов кэнсиэрин II ч.
22:15 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа

4 августа, суббота
08:00 «Репортеры» художественный сериал
09:00 «Лондол» значит танец» (ТВ «Зырянка»)
09:30 «Хотугу сулустар» Кытай сиригэр»
10:00 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
13:30 «Славянская трапеза»
14:00 «Портрет наций» документальный сериал
14:30 «Время кино»: Нашествие варваров. Художественный фильм
16:20 «Мультики из детства»
17:00 «Я мечтаю» 1 серия
17:30 «Идэ» («Нам» ТВ)
18:00 «Золотые мгновения якутского спорта»
18:10 «Истиҥ илдьит»
18:55 «Спортка анаммыт олох» («Бороҕон» ТВ)
19:30 «Якутия. День за днем» информационная программа
20:05 «Мэҥэттэн төрүттээх народнай артыыс» Д.Ф.Ходулов төрөөбүтэ 100 сылыгар
20:50 «Сибирь удалая на земле Олонхо» концерт ансамблей танца «Кыталык» и «Молодой Кузбасс»

5 августа, воскресенье
08:00 «Репортеры» художественный сериал
09:00 «Контакт»
09:15 «Дом на Севере»
09:30 «Пропеллер»
09:45 «Мой спорт»
10:00 «Транспортнай техникум — сайдыы кэрэһитэ» («Майа» ТВ)
10:30 «Аал-луук мас»: Международный фестиваль цирковых искусств «Мамонтенок» II ч.
11:00 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
14:00 «Портрет наций» документальный сериал
14:30 «Время кино»:Остров потерянных душ. Художественный фильм
16:20 «Мультики из детства»:
17:00 «Я мечтаю». 2 серия
17:30 «Сатабыл» («Ньурба» ТВ)
18:00 V Международные спортивные игры «Дети Азии»
19:45 «Истиҥ илдьит»
20:00 «Уруу алгыһа»
20:15 «Сардаана»
20:45 «Из Бомбея в Бангкок» художественный фильм (Индия)

Прокуратура разъясняет

ИЗНАСИЛОВАНИЕ — ТЯЖКОЕ ПРЕСТУПЛЕНИЕ

Прокуратурой района в целях обеспечения конституционных прав и свобод граждан систематически анализируются показатели преступности.

Всего на территории Намского района за 6 месяцев 2012 года зарегистрировано 115 преступлений, что на 47,4% выше, чем за аналогичный период прошлого года.

Вызывает тревогу резкое увеличение изнасилований. За текущий период зарегистрировано 4 изнасилования, когда как за аналогичный период прошлого года на территории Намского района таких преступлений не совершалось.

Обобщением содержания уголовных дел установлены следующие характеристики преступлений.

По месту совершения преступления: в с. Намцы зарегистрировано 2 изнасилования, с. Никольцы — 1, Партизан — 1. Большинство изнасилований совершено в ночное время с 22 часов до 6 часов по месту жительства потерпевших. Преступления совершены с применением физического насилия в виде нанесения ударов руками и ногами по различным частям тела пострадавших. Из указанного количества преступлений 1 изнасилование совершено в отношении несовершеннолетней.

Согласно ч. 1 ст. 131 УК РФ изнасилование, то есть половое сношение с применением насилия или с угрозой его применения к потерпевшей или к другим лицам либо с использованием беспомощного состояния потерпевшей, наказывается лишением свободы на срок от 3 до 6 лет в исправительной колонии общего режима. Совершение изнасилования в отношении несовершеннолетней влечет строгое наказание — лишение свободы от 8 до 15 лет в исправительной колонии строгого режима.

Изнасилование представляет собой преступление, совершаемое с применением насилия или угрозой его применения. Понятием насилия охватывается и физическое, и психическое насилие.

Физическое насилие заключается в воздействии на тело человека с целью подавления его сопротивления. Оно может быть выражено в нанесении побоев, ином причинении боли, связывании, насильственном удержании и т.п.

Психологическое насилие осуществляется путем воздействия на психику потерпевшей. Способом совершения такого насилия является угроза применения физического насилия, которая представляет собой запугивание потерпевшей угрозой немедленного причинения вреда ее здоровью либо физической расправы над ее детьми, родственниками и другими, даже незнакомыми ей людьми.

Вместе с тем понятием изнасилования охватывается не только половое сношение с применением насилия или с угрозой его применения, но и половое сношение с использованием беспомощного состояния потерпевшей.

Следует особо отметить и подчеркнуть, что половое сношение с женщиной, находящейся в такой степени опьянения, которая лишала ее возможности оказать сопротивление, также считается изнасилованием. При этом, например, не имеет значения, сам ли виновный напоил потерпевшую спиртными напитками, или потерпевшая находилась в таком состоянии по собственной воле.

Анализ причин и условий, способствовавших совершению указанных преступлений, приводит к выводу о том, что лицам женского пола не следует:

— употреблять спиртные напитки с малознакомыми мужчинами;

— находиться одной в окружении мужчин, употребляющих спиртные напитки;

— открывать входные двери домов и квартир незнакомым лицам;

— допускать поведение, которое ошибочно может быть воспринято как согласие на половую связь.

Г.В. ХОЮТАНОВ, заместитель прокурора района, юрист 2 класса

БИЛЛЭРИИЛЭР

68 Сессия депутатов наслежного Совета муниципального образования «Тастахский наслег» Намского улуса (района) Республики Саха (Якутия)

РЕШЕНИЕ № 293

с. Ергелех

15 июля 2012 года

О ФОРМИРОВАНИИ ИЗБИРАТЕЛЬНОЙ КОМИССИИ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ТАСТАХСКИЙ НАСЛЕГ» НА ВЫБОРЫ ДЕПУТАТОВ ПРЕДСТАВИТЕЛЬНОГО ОРГАНА И ГЛАВЫ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ТАСТАХСКИЙ НАСЛЕГ»

На основании п. 4 статьи 35 Устава муниципального образования «Тастахский наслег» Намского улуса (района) Республики Саха (Якутия) для осуществления подготовки и проведения муниципальных выборов депутатов представительного органа и главы муниципального образования «Тастахский наслег» на 14 октября 2012 года, наслежный Совет депутатов решил:

1. Формировать избирательную комиссию муниципального образования в количестве 6 членов с правом решающего голоса, в порядке, предусмотренном федеральным законодательством в составе:

1. Председатель — 1 человек
2. Зам. председателя — 1 человек
3. Секретарь — 1 человек
4. Члены — 3 человека

2. Утвердить состав комиссии согласно приложению к настоящему решению.

3. Утвердить смету расходов на подготовку и проведения выборов главы муниципального образования, депутатов наслежного Совета МО «Тастахский наслег» в сумме 43200 рублей.

4. Опубликовать данное решение в улусной газете «Энсиэли».

Председатель наслежного Совета МО «Тастахский наслег»: А.А. НИКОЛАЕВ

Приложение к решению № 293 от 15 июля 2012 г.

СПИСОК избирательной комиссии муниципального образования на выборы главы наслега и депутатов наслежного Совета МО «Тастахский наслег»

№ ФИО Кем выдвинут
1 Аргунова Александра Ивановна - Совет ветеранов
2 Аргунов Сергей Иванович Молодежная организация
3 Баишев Герасим Дмитриевич - ОАО «Намкоммунтеплоэнерго»
4 Оконешникова Лена Ивановна - Почта, ветеринария, «Сахатранснефтегаз»
5 Аммосова Раиса Егоровна - Тастахская школа
6 Васильева Анисия Николаевна - ЦД «Чэчир»

2011 сыл ахсынньы 28 күнүттэн Нам улууһун дьаһалтатын дьиэтигэр Саха республикатыгар судаарыстыбаннай уонна муниципальнай өҥөнү оҥорор элбэх хайысхалаах киин (МФЦ) арыллыаҕыттан олохтоох нэһилиэнньэҕэ араас хайысхалаах өҥөлөрү оҥорор. Ол курдук, сиргэ сыһыаннаах боппуруостартан ураты эбии манньык өҥөлөр киирдилэр:

1. РФ гражданинын паспорын ылыы, уларытыы (14, 20, 45 саастарыгар), сыыһаны көннөрүү, аат, араспаанньа, аҕатын аатын уларытыы.

2. «Ленскэй нэһилиэк» МТ оҕо садтарыгар 2 ыйдарыттан 7 саастарыгар диэри оҕолору уочаракка туруоруу.

3. СНИЛСы ылыы, уларытыы.

4. Пенсионердар ыйдааҕы пенсияларын ылар хайысхаларын уларытыыга сайабылыанньа ылыы.

5. «Саха республикатын үлэ ветеранын» дастабырыанньатын дубликатын ылыы.

6. «Үлэ ветеранын» дастабырыанньатын дубликатын ылыы.

7. Студеннарга судаарыстыбаннай социальнай стипендиянан туһанарга ыспыраапканы биэрии.

8. Саха республикатын тыыл, үлэ ветераннарын санаторнай курортнай эмтэниигэ уочаракка туруоруу.

9. Өлбүт киһини көмүүгэ социальнай пособиены туһанарга докумуоннары тутуу.

10. Охотбилиэти ылыы, уларытыы.

11. Бултааһыҥҥа көҥүлү биэрии.

Нам улууһун убаастабыллаах олохтоохторун бу үөһэ этиллибит өҥөлөрүнэн кэлэн туһанаргытыгар ыҥырабыт.

Биһиги аадырыспыт: Нам с., Октябрьскай уул., 1, тел. 42-3-39. Үлэ бириэмэтэ: оптуорунньук — субуота сарсыарда 9 чаастан киэһэ 19 ч. диэри эбиэтэ суох, өрөбүл күннэр: баскыһыанньа, бэнидиэнньик.

НАМ УЛУУҺУН УБААСТАБЫЛЛААХ ОЛОХТООХТОРО!

2010 с. от ыйын 27 күнүнээҕи 210-ФС №-дээх «Об организации предоставления государственных и муниципальных услуг» диэн Федеральнай сокуон бу сыл от ыйын 1 күнүттэн олоххо киирбитинэн сибээстээн «Субсидия агентствота» СР государственнай казеннай тэрилтэтэ, СР Пенсионнай фондата, үлэ уонна социальнай харалта министерствота бииргэ үлэлэһэргэ дуогабардастылар, ол түмүгэр дьиэ-уот уонна коммунальнай өҥөнү төлөөһүҥҥэ субсидия аахтараргытыгар пенсияҕыт кэмэйин уонна социальнай управлениеттан, занятость кииниттэн ылыахтаах докумуоннаргытын «Субсидия агентствота» гражданнар аттарыттан ылар буолар. Ол эбэтэр гражданнар «Субсидия агентствотыгар» мин оннубар докумуоннарбын хомуйсаргытыгар суругунан сөбүлэҥи биэрэбин диэн сөбүлэҥ бланкатын толороҕут, эбэтэр http://subsidii-jku.ru сайтка киирэн «Физическим лицам» диэни булаҕыт, онтон «Предоставление государственных услуг в электронном виде» киирэн бланканы 2 экз. бэчээттээн таһааран, толорон аҕалыаххытын сөп.

Биһиги аадырыспыт: Нам улууһа, Нам с., Чернышевскай уул. 14, 3-с этээс, 300 каб. (Гранильнай собуот).

КРЕДИТНЫЙ СОЮЗ «АЛМАЗКРЕДИТСЕРВИС»

Дважды победитель Всероссийского конкурса «Кредитный кооператив года в 2009-2010 гг., победитель 6-го конкурса Международного фонда Citi «За социальную значимость»

Выдаем займы на потребительские нужды — 3,2% в месяц на любые цели.

Заем «Пенсионный» — 3% в месяц, предоставляем займы работающим, не работающим пенсионерам.

Заем «Материнский» — 2% в месяц, приглашаем молодых семей, обладающих правом на материнский капитал, воспользоваться услугой нашего кооператива.

Заем «До зарплаты» — 2,5% в месяц, сроком на 45 дней.

Заем «Дальние села», могут воспользоваться жители п. Хатас, Булус, Хатырык, 1 Хомустах предоставление займа и оплата производится на местах.

По личным сбережениям установлены следующие процентные ставки:

«Алмазный» — 20% годовых — срок 2 года

«Доходный» — 19% годовых — срок 1,5 года

«Золотая рента» — 18% годовых — срок 1 год

«Серебряный» — 17% годовых — срок 9 месяцев

«Полугодовой» — 16% годовых — срок 6 месяцев

«Пенсионный» — 15% годовых — срок 3 месяца

«Стандартный» — 14% годовых — срок 3 месяца

Действует АКЦИЯ по вкладам на 3 месяца 16% годовых, «С нами в экзотическую страну» розыгрыш — путевка стоимостью 50000 рублей в любую точку страны через нашу турфирму «Алмазкредиттур». Акция действует с 15.06.2012 г. по 15.08.2012 г.

«Летний» — 15% годовых — 1 месяц

«Летний» — 15 % годовых — 2 месяца

Наш адрес: с. Намцы, ул. Чернышевского, 14, офис 306, 41-2-85

* * *

Куплю емкость под септик от 5 т.

Тел. 89142852683

Сведение об исполнении бюджета, о численности муниципальных выборных должностях, муниципальных служащих и работников муниципальных учреждений МО «Никольский наслег»

За 1-е полугодие 2012 г. исполнение бюджета МО «Никольский наслег» составило: по доходам в сумме 5 643 783,98 руб., что составляет 60,0% от уточненного годового плана по доходам, по расходам в сумме 4 148 116,99 руб. На 01 июля 2012 г. дефицита бюджетных средств нет. Численность муниципальных служащих администрации МО «Никольский наслег» составляет 4 человек, затраты на их денежное содержание — 1 277 530,3 руб.

Глава МО «Никольский наслег» Д.Г. Шелковников

СЪЕМКА СВАДЕБ И ТОРЖЕСТВ!

Желаете запечатлеть семейные торжества, свадьбы, юбилеи? Нет ничего проще — позвоните по телефону 42-9-48, 89243660623, 89141077316.

Мы приедем и по вашему желанию качественно, профессионально снимем на видео и фото с отличным оформлением. Также принимаем заказы на имидж-фильмы, музыкальные клипы, семейное фотографирование на дому, перевод из видеокассет на цифровые носители, монтаж и запись частных видеосъемок.

ИП «Замятин А.Т.»

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ УЛУУС ОЛОХТООХТОРО!

Мэлдьи ыраас ууну биһигиттэн атыылаһыахха сөп. Ону таһынан атыыга бааллар механическай помпалар, электрическэй кулердар. Сакааһынан аҕалабыт. Кирдээх, саһарбыт уонна хайдыылаах баллоннары төттөрү ылбаппыт.

Аппааны бөһ., Лена уул. 16-та. Дьиэҕэ илдьэн биэрэбит.

Тел. 8914-300-11-70, 8924-873-73-11 уонна 23-3-21.

ЫРААС УУНУ ИҺИЭҤ — ЧӨЛ ТУРУКТАНЫАҤ!

Бригада квалифицированных рабочих со своей техникой и оборудованием выполнит любые бетонные работы по устройству ленточных фундаментов (под строительство жилых домов), проездов, площадок, тротуаров из своего материала и материала заказчика.

Тел. 89142270622

Продаем 3-хкомн. квартиру в деревянном доме в с. Намцы, р-н старого м-на «Юбилейный» (душ, кладовки, летний гараж, место для огорода, водопровод, рядом д/с № 3, 5, ДЦ «Түөлбэ», магазин).

Тел. 89142223767, 41-7-57

Продается зимняя дача (ИЖС) на черте г. Якутска, 2-х этажный новый дом, огород, свет, водопровод, газ у соседей, недалеко от остановки. Срочно.

Тел. 89142777946, 707361

Предлагаем услуги репетиторства по математике для 5-11 классов.

Обр. по тел. 89143009071, 89841008052

Монтаж, демонтаж электропроводки. Качественно и быстро.

Тел. 89243663353

Нам с. эбэтэр соҕуруу нэһилиэктэргэ материнскай капиталга чааһынай дьиэ атыылаһабын.

Тел. 89142344436

«Юбилейнай» маҕаһыын оройуонугар квартираны куортамҥа биэрэбит.

Тел. 89142232971

Грузовые перевозки до 2-х тонн по селу, по городу.

Тел. 89841160270, 89243661967

Считать недействительным утерянный ПТС 73 КО 893921 от 5 августа 2003 г. марка ТС УАЗ-31612 VIN ХТТ 31512030550135

Утерян гос. номер А988КМ. Нашедших прошу вернуть за вознаграждение.

Тел. 89241764215

Считать недействительным утерянный ПТС 14 КС 218247 27.08.05 г. от Toyota Crown

ВСЁ ДЛЯ СТРОИТЕЛЬСТВА ЧАСТНОГО ДОМА:
со склада в г. Якутск
Утеплитель: Базалит, Кнауф
Металлочерепица. Профлист
Водосточная система
Сайдинг виниловый
Гипсокартон, СМЛ, фанера
Рубероид
Гибкая черепица
Изоспан А, Б.
Адрес: г. Якутск, ул. Автодорожная, д.32
Телефоны: 8 (4112) 47-39-32, 47-39-61

ТЕХНО НИКОЛЬ
СТРОИТЕЛЬНЫЕ СИСТЕМЫ

МАХТАЛЛАР

Биһиги тапталлаах ийэбитин, эбээбитин Новгородова Александра Степановнаны сүтэрбит ыарахан күннэрбитигэр кыһалҕабытын тэҥҥэ үллэстибит, күүс-көмө буолбут бар дьоммутугар «Хатыҥ Арыы» МТ нэһилиэк баһылыгар Слепцов Юрий Иннокентьевичка, эдьиийдэрбитигэр Березкина Матрена Степановнаҕа, Березкина Валентина Николаевнаҕа уонна кини дьиэ кэргэнигэр, Винокурова Акулина Иннокентьевнаҕа уонна кини дьиэ кэргэнигэр, Ирина, Владимир Григорьевтарга, бары аймахтарбытыгар Сивцевтэргэ, Березкиннарга, Крыловтарга, Новгородовтарга, Елисеевтэргэ, чугас ыалларбытыгар дириҥ махталбытын тиэрдэбит. Баҕарабыт чэгиэн доруобуйаны, үлэҕэ ситиһиилэри.

Новгородовтар

От ыйын 11 күнүгэр, күнду кыыспыт Березкина Любовь Николаевна, тыаҕа тахсыһан баран сүтэн хаалбытыгар, кинини көрдөөһүҥҥэ күүс-көмө, сүбэ-ама, өйөбүл буолбут бары аймахтарбытыгар, табаарыстарбытыгар Филиппов И.И., Каримова П.А., Торопов А.М., Попов И. В., Мохначевскай А. Л., Попова В.К., Попова Н.Р., Филиппова Т. Г., Неустроева К.А., чугас ыалларбытыгар Потаповтарга , НПК преподавателигар Аввакумова У.А., улуустааҕы гимназия учууталларыгар Новгородов А.В., Баишев П.Н., Сидоров Н.С., Попов Е.М., Алексеев А.И. районнай полиция үлэһиттэригэр Сокольников П.Г., Данилов Д.П., Васильев В.В., Кириллина Л.Е., Васильев А.В., Павлов С.М., Жиркова С.С., ону таһынан Винокуров Иван Маевич салайааччылаах МЧС үлэһиттэрэ кэлэн көрдөспүттэригэр, ис сүрэхтэн тахсар махтал тылларын тиэрдэбит. Дириҥ махталбытын тиэрдэбит айылҕаттан дьикти айдарыылаах экстрасенс Эверстова Люция Петровнаҕа, Бубякина Розаҕа. Кинилэр арчылаан, алҕаан кыыспыт этэҥҥэ сылдьарыгар, булулларыгар кыһамньыларын анаатылар. Баҕарабыт үтүө санаалаах бар дьоммутугар чэгиэн доруобуйаны, күн сиригэр баар бары үчүгэйи, кэрэни, сырдыгы, дьиэ- кэргэҥҥитигэр уйгулаах олоһу, этэҥҥэ буолууну.

Эдьиийэ, балта, күтүөтэ, аҕата

Бу сыл от ыйын 24 күнүгэр, биһиги кийииппит, саҥаспыт Попова Наталья Титовна, орто дойдуттан букатыннаахтык барбыта 40 хонуга буолар. Кини оҕолоругар, сиэннэригэр, биһиэхэ, аймахтарыгар, доҕотторугар бу ыар сүтүк буолар. Аһыйыыбыт, курутуйуубут туоххa да тэҥнэммэт. Бу ыарахан күннэргэ Наталья Титовнаны тиһэх суолугар атаарыыга күүс-көмө буолбут, сүбэ-ама биэрбит, туох кыалларынан өйөөбүт бар дьоммутугар, ордук Яннаах Наташа доҕотторугар, дьүөгэлэригэр, бииргэ үөрэммит, үлэлээбит табаарыстарыгар : Дьяконов Георгий Егоровичка, Бочкарев Андрей Андреевичка, Попов Петр Михайловичка, Семенов Василий Николаевичка, Новгородов Михаил Васильевичка, Охлопков Степан Егоровичка, Терентьев Алексей Васильевичка, Могзоев А.М., Ноговицын С.В., Попов С.У., Гоголев И.Г., Балбахов В. Д., Иванов Семенна, Нерюнгри олохтоохторугар Нина Владимировнаҕа, Васильева Л.Г. Соловьев В.С, ОАО АФХП фабрика «Сардаана» ген.директорыгар Андреева В,С, Иванова Е., Бочкарева Л. уо. д.а. истиҥ махталбытын тиэрдэбит. Бу маннык, ыар кэмҥэ, киһиэхэ көмөтирэх, туохтан да наадалаах, сүбэ-ама сыаналаах. Эһиэхэ барыгытыгар баҕарабыт сир үрдүгэр баар бары үчүгэйи, бэйэҕит уонна чугас дьоҥҥут чэгиэн-чэбдик буолуннар, ыарыы-сүтүү тумна сырыттын, дьиэ-кэргэҥҥитигэр дьол–саргы тосхойдун.

Ян, Наташа, аймахтара

ИҺИРЭХ ТЫЛЛАР

Күндүтүк саныыр кэргэммин, аҕабытын, эһээбитин, күтүөппүтүн, Хамаҕатта олохтооҕун, үлэ ветеранын **БУРНАШЕВ АНАТОЛИЙ ИЛЬИҺИ** 60 сааскын туолар бэлиэ күҥҥүнэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

Күндү киһибитигэр чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, эстибэт эрчими баҕарабыт, санаабытыҥ сатаннын, толкуйдаабытыҥ туоллун! Бигэ эркин, халыҥ хахха киһибит, өссө да өр сылларга үөрэ-көтө дьоллоохтук олорорго баҕарабыт!

Кэргэнин, кыыһыҥ, күтүөтүҥ, уолуҥ, кийиитиҥ, сиэниҥ Сема, Хамаҕаттаттан, Покровскайтан Ядрихинскайдар, Суоттуттан Кривошапкиннар, Татариновтар, Ядрихинскайдар

Күндү үөлээннээхпитин, инженер-механик идэлээх, Арыы-Тиит биригээдэтигэр биригэдьиирдээбит, механизаторынан үлэлээбит, үлэ ветеранын **БУРНАШЕВ АНАТОЛИЙ ИЛЬИҺИ** 60 сааһын томточчу туолбутунан итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

Оҕолоруҥ Сахаайа, Ион уонна сиэннэриҥ истиҥ сыһыаннарынан угуттанан олоҕуҥ аргыһыныын Дария Ионовналыын күүс-көмө буолан, чэгиэн-чэбдик бэйэлээхтик өссө да уһуннук үтүмэн үгүс үөрүүнү-көтүүнү кытта олороргутугар баҕарабыт. Бары бастыҥ баҕаҕыт туолуохтун. Дом!

Хамаҕатта ветераннара

Педагогическай үлэ ветеранын, күндү коллегабытын, Саха республикатын үөрэҕирииитин туйгунун **ИВАНОВА МАРИЯ ДМИТРИЕВНАНЫ** кэрэ-бэлиэ үбүлүөйүгүнэн истиҥник эҕэрдэлиибит!

Үөрэҕирии эйгэтигэр өр сылларга улуу нуучча тылын үрдүк эппиэтинэстээхтик уонна бэриниилээхтик үлэлээн дьон-сэргэ убаастабылын ылаҕын. Киэҥ билиилээх, ахсаабат кыһамньылаах, үтүө майгылаах учуутал быһыытынан куруук сыаналыыбыт. Баҕарабыт Эйиэхэ чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, элбэх сырдык-ыраас, кэрэ-бэлиэ түгэннэри, эстибэт эрчими, уостубат уйгуну. Тус олоххор, дьиэ кэргэҥҥэр дьол-соргу тосхойдун, чугас дьоҥҥор, оҕолоргор, сиэннэргэр үтүө сүбэһит, дурда-хахха буолан уһун үйэлэн диэн алгыыбыт.

Эҕэрдэни кытта 1 Хомустаах орто оскуолатын администрацията, профкома, коллектива

Убаастыыр күндү коллегаларбытын, дьүөгэлэрбитин **ИВАНОВА РУСЛАНА ВЛАДИМИРОВНАНЫ** уонна **БУРНАШЕВА АГРАФЕНА ПАВЛОВНАНЫ** күн сирин көрбүт 50 сааскытынан, үтүө-мааны күҥҥүтүнэн ис сүрэхтэн тахсар сахалыы сайаҕас тылынан уруй улуутун, айхал ааттааҕын, эҕэрдэ эгэлгэтин аныыбыт.

Баҕарабыт эһиэхэ баҕа санаа бастыҥын, ыра санаа ыраaһын аныыбыт. Куруук эдэрдии эрчиминэн бу курдук чэгиэнник үөрэ-көтө сылдьаргытыгар, үтүө доруобуйаны, этэҥҥэ буолууну, дьиэ кэргэҥҥитигэр элбэх үөрүүнү, дьолу-соргуну!

Тубдиспансер коллектива, профком

Таптыыр кэргэммин, аҕабытын **ПАРНЯКОВ МИХАИЛ КАРЛОВИҺЫ** олоҕуҥ орто омурҕана буолар кэрэ-бэлиэ күҥҥүнэн истиҥник эҕэрдэлиибит!

Эн биһиэхэ кыһамньыҥ, дурда-хахха буолар ыллыктаах сүбэҥ, оҕолоруҥ үөрэхтээх, үлэһит дьон буола улааталларыгар иитииҥ иһин махтанабыт! Баҕарабыт Эйиэхэ саха алмааһыныы кытаанах доруобуйаны, үлэҕэр ситиһиилэри, уһун, дьоллоох олоҕу, Байанайыҥ мэлдьи арыаллаатын.

Эҕэрдэни кытта кэргэниҥ, уолаттарыҥ, кийиитиҥ

ИЗВЕЩЕНИЕ

МО «Намский улус» в соответствии с земельным кодексом РФ объявляет конкурс о предоставлении земельных участков в собственность МО «Намский улус» для дальнейшего предоставления переданных земельных участков многодетным семьям. Заинтересованным лицам обращаться в КУМИ до 6 августа в рабочее время.

Главный специалист М. Уваров

№	Адрес	Площадь	Разрешенное пользование
1.	с.Бютяй-Юрдя, Бетюнского наслега, ур.Келюе,	5,6 га	Под полевой земельный участок
2.	с.Крест-Кытыл, Хамагаттинского наслега, Орто-Алаас ур.Кэрэхтээх,	13,0 га	Под полевой земельный участок
3.	Хамагаттинский наслег, с. Крест-Кытыл, ул. И.Л.Еремеева,19	1820кв.м.	ЛПХ (приусадебный участок)
4.	Хамагаттинский наслег, с. Крест-Кытыл, пер. Березовый,1/1	1000кв.м.	производственный объект (хлебопекарня)
5.	с.Бютяй-Юрдя, Бетюнского наслега, ур.Сыгыннах,	18,0 га	Под полевой земельный участок
6.	Салбанский наслег с. Хонгор-Бие, ур.Улуу-Сысыы 14:18:110002:31	4,5 га	Под полевой земельный участок
7.	Хатын-Арынский наслег, с.Аппаны, местность Моонньобут около урочища Петька-Ямата на расстоянии 250 метров	12000 кв.м.	под конебазу

РЕШЕНИЕ

от «18» июля 2012г.
№ 6-1

О назначении выборов депутатов представительного органа и главы муниципального образования «Салбанский наслег»

На основании частей 2, 3 статьи 5 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» представительный орган муниципального образования «Салбанский наслег» решил:

Назначить выборы нового созыва депутатов представительного органа и главы муниципального образования «Салбанский наслег» на 14 октября 2012 года.

Утвердить состав ИКМО в количестве 5 (пять) человек согласно приложению №1.

Ответственным за подготовку и проведение муниципальных выборов на территории муниципального образования «Салбанский наслег» назначить председателя ИКМО Артамонову И.Н.

Опубликовать данное решение в газете «Энсиэли».

Председатель наслежного Совета Е.П.Габышева

Приложение №1
к решению наслежного Совета № 6 – 1
от 18. 07.2012 г.

Состав избирательной комиссии муниципального образования «Салбанский наслег».

Артамонова Изабелла Николаевна – председатель, 1962г. р. МБУ «Салбанская СОШ», член партии «Единая Россия». Винокурова Аграфена Васильевна – зам.председателя, 1983 г.р. МБУ «Салбанская СОШ», член партии «Единая Россия». Сивцева Зинаида Петровна- секретарь, 1970 г.р. МДОУ «Ньургусун», член партии «Единая Россия». Кривошапкина Ирина Семеновна – член, 1961г.р. неработающая пенсионерка,Член партии «Единая Россия». Сидоров Евгений Васильевич – член, 1983 г.р., член партии «Единая Россия»

Сахалыы Таҥаһы күннэтэ кэтиҥ

Барыгытын от ыйа үүммүтүнэн эҕэрдэлиибин! От ыйа дьэ кэллэ. От ыйын тоҕус күнэ (9 июля) нэдиэлэ бүтэһигэр бу субуотаҕа 28/7 күнүгэр сөп түбэстэ. Халлаанҥа от ыйа үүммүтэ тохсус күнэ буолла. От дьэ ситтэ. Киин сирдэргэ билиҥҥитэ якуттары үөҕэллэр:-”Какой-то северный народище в заднице мира, еще там они имеют свой министр культуры! Умора! Ха-ха, Ха!”-диэн күлүүлэк хаадьы гыммыттарын ыһыах кэнниттэн киэҥник суруйдулар. Кырдьык, оннук курдук. „Якут” уонна „якутия” диэн тыллар тюрдуу тылбаастара, саамай сымнаҕаһа киһи кэннэ диэн үһү. „Якутский язык” диэн, азербайджанныы отой да табыллыбатах, куһаҕан сыттаах тыл. Оччотугар, үөхпэккэлэр. Дьэ, кэбис, бу күнтэн саҕалаан, бу быйылгыттан, бу бүгүнтэн бука бары сахалар, эгэлгэ өйдөбүллээх хара омуктар элбээн эрэллэринэн:-күннээҕи үлэҕэ, олоххо-дьаһахха, бараргa-кэлэргэ барытыгар Сахалыы Таҥаһы Таҥнын, Сахалыы Саҥарыҥ, Сахалыы Ааттанын! Сахалар бааллaрын, саха омугун туһугар, саха таҥаһын ыһыахха эрэ буолбакка хас күн ахсын кэтэллэрин бигэргэтиҥ. Мусульманка дьахталлара, кыргыттара бэйэлэрин таҥастарын тууна баана сылдьалларын курдук, саха дьахталлара халадаай былааччыйанан, эр дьон бука бары, кырдьаҕастыын-оҕолуун сахалыы быһыылаах ырбаахынан, күннэтэ үлэҕэ-үөрэххэ сылдьаргыт эбитэ буоллар, атын омуктарга: - „Кырдьык, Саха Сиригэр-Сир Сүрэҕэр кэлбит эбиппит, Саха Омуга баар эбит ээ! Да, это народ саха! Настоящий саха!” - дэтиэхпит этэ, айылҕабытын, омукпут аатын, саха кыргыттарын харыстатыахпыт этэ. Аата-суола суох, итэҕэлэ, таҥаһа-саба суох, тыла-өһө суох „якуты вонючки, якут алкаш”-диэн сэнэтиэхпит суоҕа этэ. Саха Сирин Киинин, Нам Улуу ууһун олохтоохторо, арай сахалыы ааттанан, сахалыы саҥаран, сахалыы таҥнан барыҥ, оо, төһө эрэ үчүгэй буолар этэ!? Атын улуустар да батыһыахтар этэ. Сир сүрэҕин олоҕун уһатыһыахпыт этэ. Омукпутунан киэн туттууну бэйэбит үөскэппэтэхпитинэ, хайа омук биһигини кэлэн өрө көтөҕүөй, сүрүн үөскэтиэй? Бу күнтэн, сахалыы таҥнын, сахалыы таҥаһы күннэтэ кэтиҥ, сахалыы саҥарыҥ, бука бары и по русски „саха!”-диэҥ. От ыйын 19-ар тыалырыаҕа, оту-маһы оторохсутар тыал түһэн сайыммытын тохтотуоҕа, онуоха диэри баттаһын, куоттарыман, хойутааман! Бары этэҥҥэ буолуҥ, сахаҕытын сүтэримэҥ.

ХАРАТААЛА.

КЭРИЭСТЭБИЛ

Биһиги дьиэ кэргэн тапталлаах ийэбит, эйэҕэс эбээбит, үлэ, тыыл ветерана, сэрии кыттыылааҕын огдообото Новгородова Александра Степановна уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабыта от ыйын 27 күнүгэр 40 хонуга туолла.

Биһиги ийэбит Александра Степановна 1932 сыллаахха балаҕан ыйын 17 күнүгэр Уус-Алдан улууһун 1 Өспөх нэһилиэгэр элбэх оҕолоох Березкиннар дьиэ кэргэттэригэр күн сирин көрбүтэ. Эрдэ тулаайах хаалан, оҕо сааһа олус кыһалҕалаахтык ааспыта. Кыра сааһыттан күүстээх үлэҕэ улахан дьону кытта тэҥҥэ үлэлээн улааппыта. 1963 с. аҕабытын Новгородов Дмитрий Иннокентьевиһы көрсөн ыал буолбута, Нам сиригэр олохсуйбута. Манна ийэ буолар үрдүк үөрүүтүн билбитэ, олох дьолун булбута. «Материнская Слава III степени», «Ийэ буолуу» (медаль Материнства) наҕараадаламмыта. Маны таһынан, Аҕа дойду Улуу сэриитин кэмигэр килбиэннээх үлэтин иһин Сталин төбөлөөх, Маршал Жуков аатынан, Улуу Кыайыы юбилейнай мэтээллэринэн наҕараадаламмыта үтүө суобастаахтык үлэлээбит кэрдиис кэмин туоһулууллар. Ийэбит барахсан киһи быһыытынан сэмэй, элэккэй, үөрүнньэҥ майгылааҕа, амарах сыһыана дьону-сэргэни түмэ тардара. Ыалдьыт-хоноһо куруутун сылдьара, ыалдьыттарын минньигэс баахылатынан, лэппиэскэтинэн, саламаатынан, итии үүттээх чэйинэн остуол толору астаах көрсөрө. Биһиги туспутугар мэлдьи кыһаллара, куруутун ийэлии истиҥ сүбэтин-аматын аныыра. Күндү киһибит, тапталлаах ийэбит, эбээбит, Эн сырдык мөссүөҥҥүн, олорон ааспыт сэмэй олоххун үйэлэр тухары өйбүтүгэр-санаабытыгар тапталынан илдьэ сылдьыахпыт.

Оҕолоро, кийииттэрэ, күтүөтэ, сиэннэрэ

Быраапыт, убайбыт, таайбыт

АЗАРОВ
Николай Константинович

б.дь. от ыйын 24 күнүгэр ыарахан ыарыыттан орто дойдуттан барбытынан аймах-билэ дьонугар, табаарыстарыгар дириҥник курутуйан туран иһитиннэрэбит.

Убайа, эдьиийдэрэ, саҥаһа, күтүөтэ уонна оҕолор

Аймахтарбытыгар Машаҕа, Михаилга, Катяҕа, Вераҕа уонна оҕолорго тапталлаах бырааттара, убайдара

АЗАРОВ
Николай Константинович

ыарахан ыарыыттан орто дойдуттан туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Кривошапкиннар, Сысолятиннар

Күндү, убаастыыр күтүөппүт, үлэ ветерана, өр сылларга суоппарынан үлэлээбит Үөдэй нэһилиэгин олохтооҕо

СОЛОВЬЕВ
Григорий Григорьевич

уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн суох буолбутунан балтыбытыгар Нина Прокопьевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас дьонноругар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Эверстовтар, Евсеевтэр дьиэ кэргэттэрэ

Редактор э.т. В.Н. РЫКУНОВА

ОТДЕЛЛАР: информация,
сурук, төрүт культура — ***41496;***
бухгалтерия — ***41141;***
факс — ***41141;***
редакционнай- издательскай ситим —***41332***

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Эҥсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ ***— ПИ №ТУ14-0216.***

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэҕитин, дьиэҕит аадырыһын чопчу ыйыҥ. Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. ***Автор этэрэ хаһыат санаатыныын мэлдьи биир буолбат.***

“ЭҤСИЭЛИ” - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложнай уул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

«Эҥсиэли» хаһыат
РИС талылынна, таҥылынна
уонна бэчээттиир сыаҕар бэчээттэннэ.
Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. N4
Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лиис
Көҥүл сыананан атыыланар
Индексэ — 54889. Тираһа — 1414
Бэчээккэ илии баттаныытын графига — 12:00 ч. 27.07.2012 с.
Бэчээккэ илии баттанна —11:20 ч. 27.07.2012 с.